

Békés Pál – Rozgonyi Ádám

SZEGÉNY LÁZÁR

- komédia két részben -

SZEREPLŐK:

Lázár

Anita

Lopez úr

Granada

Írnok

Inkvizítor

Nemes

Pedro

Csendbiztos

Kereskedő

Börtönőr

Útonálló

ELSŐ FELVONÁS

Madrid, 1621. LOPEZ de Navarro hidalgó háza. A szín egyik oldalán hálószoba, középtűt nagy ágygal. A másik oldalon a konyha, később a gyóntatószék tere. Kevés átalakítással e két szintéren zajlik a cselekmény. A délutáni szieszta ideje van. A konyhában Lázár tevékenykedik. Hagymát vág, szipog, morog, csípi a szemét a hagyma. A hálószobában Lopez úr és Anita. Búsan, láblógázva üldögélnek az ágy szélén.

- komédia két részben -

ANITA (évődve) Mi lelte uram?

LOPEZ (gondterhelten) Bár tudnám...

ANITA De ilyet... Hogy csak úgy ripsz-ropsz elmegy a kedve...

LOPEZ A kedvem?! Soha. Csak az erőm. Másutt van rá szükség. *(elkínzottan a homlokára bök)* Itt. Vívódom, töprengök! Gondok gyötörnek. *(Feláll, homlokát öklözve járkál)* Kutyaszorítóban vagyok.

ANITA Mi baj, uram?

LOPEZ Ne is kérdezd.

ANITA Azért van hozzá egy kis közöm, uram. Mindent elkövetek, hogy elúzzem a gondjait, és hogy az ereje visszaszálljon oda, ahová kell. De azt mégsem kívánhatja, hogy veszélynek tegyem ki magam a ... semmiért!

LOPEZ Jó-jó. Itt a mai dukát. Istenem, hogy téged csak a pénz érdekel! *(Odaadja a dukátot Anitának.)*

ANITA Engem? Lopez úr! Talán nem vagyok elég adakozó? Csak azért kérem ezt a jelképes fizetséget...

LOPEZ Egy dukát jelképes? Kivált naponta!

ANITA ...egyszóval kizárólag azért, mert megtanultam, hogy amit ingyen adnak, annak nincs becsülete.

LOPEZ És mit csinálsz a jelképes dukátjaimmal?

ANITA Néha megszámlolom. Miért uram, talán nem érdemlem meg? Lázár egyre sűrűbben kérdezetgeti, hogy miért vagyok olyan kimerült szieszta után, ha egyszer két órára bezárkózom pihenni? Már alig győzők panaszkodni a főfájásaimra.

LOPEZ *(fől-alá járkal)* Lázár hű szolga. És tudja, mi mindent köszönhet nekem.

ANITA Az már igaz, uram, hű szolga. De sajnós becsületes ember. Persze tudja, hogy régen, még mielőtt a felesége lettem, jóban voltam Lopez úrral, de hogy most? Nem is sejti. És ki tudja, hova ragad az indulat egy becsületes embert, ha rájön, hogy a felesége... Jobb erre nem is gondolni, uram. Hát még ha tudomást szerezne a másik gyerekekről is...

LOPEZ *(elképedve megáll)* A másiktól?

ANITA Igen, csak az egyikről tud.

LOPEZ Anita....

ANITA Igen, uram.

LOPEZ Én is csak az egyikről tudok.

ANITA Melyiktől?

LOPEZ Hogyhogy melyiktől! Arról, akit Zaragozába adtál dajkaságba! Nem? A tartásáért havi nyolc aranyat kérsz tőlem!

ANITA Látja, uram, milyen jólelkű vagyok? A másikkal nem is terhelem. Jó helyre került az istenadta. Toledóba. Valahogy kiment a fejemből...

LOPEZ Elfelejtetted, hány gyereked van?!

ANITA Jaj, uram, ebben a mai világban, amikor az ember azt sem tudja, hogy áll a feje... Ráadásul annyira szeretném elfelejteni a hányatott múltamat, melyben oly nehéz volt megőrizni a tisztességemet... *(LOPEZ vállára hajtja a fejét)*

LOPEZ Megőrizted a tisztességed? És két gyerek?!

ANITA *(felháborodik)* Csak nem akarja azt mondani, hogy az anyaság tisztességtelen?!

LOPEZ Isten ments.

ANITA Az anyaság hivatás! Nincs is hőbb vágyam, mint hogy itt nevelhessem a gyermekeimet uraságod házában. Ha engedélyt ad rá nyomban idehozhatom mindkettőt Zaragozából, Toledóból és Bilbaóból...

LOPEZ Bilbaóból?! Anita...

ANITA *(könnyedén)* Nem mindegy, uram? Nem mindegy hányan vannak? Fő, hogy itt legyenek uraságod gondoskodó keze alatt...

LOPEZ Azért ez több a soknál!

ANITA Három-négy csöppség? Ugyan, szót sem érdemel. Milyen boldog lenne uraságod is, ha a házat gyermekzsivaj tölténé be...

LOPEZ Már négy? Őrület!

ANITA Ráadásul... *(súgva)* Maga az apjuk! Egyik-másiknak biztos...

LOPEZ Mit? Hogy merészelsz?! Ne is halljak erről többet.

ANITA *(sértődötten)* Ahogy kívánja, uram, de most, hogy már tudja, hány apróságról kell gondoskodnom, igazán kikerekíthetné az összeget...

LOPEZ Havi tíz arany, és hallani sem akarok róluk!

ANITA Megegyeztünk, uram.

LOPEZ *(nekibuzdulva közelít Anitához)* Hát persze, hogy megegyeztünk, te aranyvirágszál, te fülemüle, te kokadukukeraku-madár!

ANITA Mi az a koka... kuku... ?

LOPEZ Egy szép kis madárka az Újvilágból. Nagyon modern madár.

LÁZÁR *(hagymát vág a konyhában folyik a könny a szeméből)* A hétszentségít! *(Riadtan a szájára üt és körülnéz)* Pedro! Pedro! Hol vagy, hogy az ördög vigyen el!

(Álmos kuktagyerek bújik elő az ajtó mögül.)

PEDRO Mi van?

LÁZÁR Mi az, hogy „mi van”? Ha én hívlak, akkor te nem vakaródzol, nem kérdezel, hanem pattansz, mint a bolha: “Mit parancsol, mester?”

PEDRO Jól van, mester, mit parancsol?

LÁZÁR És nem szemtelenül, hanem frissen, fürgén! Ha szép szóval nem tanulsz tisztességet, a serpenyővel verem a fejedbe!

PEDRO Mit vétettem, mester? Szieszta van, és aludtam, mint minden tisztességes spanyol.

LÁZÁR De fölvtágták a nyelvedet, hallod-e! Amikor én ilyen idős voltam, sziesztaidőben is úgy dolgoztam, akár a bölény!

PEDRO Mi az a bölény?

LÁZÁR Egy állat! Az Újvilágból. Igen modern állat.

PEDRO És mi közöm nekem ehhez a modern állathoz?

LÁZÁR Az, hogy a bölény igen dolgozó modern állat, nem tart sziesztát, hanem végzi a dolgát, és te most nekilátsz, mint egy bölény, nem pofázol vissza, felvágod a maradék hagymát, amíg nem sírsz, mint záporosó! Megértetted?

PEDRO Ez igazságtalanság Lázár mester. Énvelem veszekszik, amiért a felesége sziesztaidőben nem engedi be a szobába. Én igazán nem tehetek róla. *(Megriad attól, amit mondott)*

LÁZÁR Te kölyök, ha még egyet nyikkansz, beledarállak a vadashúsba! A feleségem azért sziesztázik zárt ajtó mögött, mert

pihennie kell. Délutánonként rájön a migrén. Tudod egyáltalán, hogy mi az a migrén, te fajankó?

PEDRO Persze. Egy modern betegség. Az Újvilágból.

LÁZÁR Vágd a hagymát, vagy én váglak téged!

Pedro dolgozik Lázár a sarokba heveredik.

A hálószobában

ANITA Aggaszt az állapota, uram. Ki vele, mi nyomja a lelkét, hadd segítsék.

LOPEZ *(kétségbeesett)* Hogyan segíthetnél?

ANITA Ki tudja. Ha elmondja, mi baj, meglátjuk.

LOPEZ Tudod... nagy fába vágtam a fejszém.

ANITA És?

LOPEZ Benne maradt.

ANITA Ez élc volt uram? Ha óhajtja, nevetek.

LOPEZ Mit értesz te a képes beszédhez, a költészethez, az irodalomhoz?

ANITA Hogy jön ide az irodalom?

LOPEZ Úgy, hogy az irodalomba vágtam a fejszét.

ANITA És benne maradt?

LOPEZ Liba. Manapság csak az irodalommal lehet betörni az udvarba.

ANITA Betörni az udvarba?!

LOPEZ Hát hogyan beszéljek arról, ami a lelkeket nyomja, ha nem érted a képes beszédet?

ANITA Jó-jó. Hallgatok.

LOPEZ A király... dicsőség nevére... szeretné fellendíteni Spanyolországban a művészeteket. Az irodalmat. Olyan

nemesekkel veszi körül magát, akik nem a fegyver, hanem a tollforgatás bajnokai. Így azután, ha azt akarom, hogy végre bekerüljek az udvarba, nekem is írnom kell. (sóhajt) Regényt. És ha elnyerem a legmagasabb tetszést, akkor szabad az út. Érted már?

ANITA Nem. Mi a baj?

LOPEZ Jelentkeztem a szépészeti miniszternél. Örömmel fogadott, azt mondta, bízik bennem, és várja a remekművet.

ANITA Ez igen, uram! Őszintén szólva nem néztem volna ki magából ilyesmit! Egy remekmű! Csodálatos.

LOPEZ Szörnyű. Nyakamon a határidő.

ANITA És hol tart?

LOPEZ Sehol.

ANITA Sehol? Miről ír?

LOPEZ Hát ez az. Nem tudom. Nincs témám. Ülök a szobámban, előttem a hótiszta papírlap, töröm a fejem, hogy majd belezápolok, de egy árva gondolat nem sok, annyi sem jut az eszembe. Pedig... ha én egyszer bejuthatnék az udvarba...

ANITA Akkor miért nem lát nyomban az íráshoz, uram?

LOPEZ Miért, miért?! Liba! Hát nem most mondom, hogy nincs témám? (szünet) Ráadásul írni sem tudok.

A konyhában Pedro befejezi a hagymavágást, szeméből dől a könny. A deszkát a hagymával az alvó Lázár orra alá dugja.

PEDRO Ébredjen Mester, kész vagyok!

LÁZÁR (szeméből ömlik a könny) Miért kell azért engem felébreszteni? (Mindketten kis híján zokognak.)

PEDRO A mester azt mondta, egy lépést se tegyek a szakácművészet szent berkeiben, míg meg nem mondja, mit csináljak, mert magamtól csak elrontanám.

LÁZÁR No az már szent igaz. A szakácművészet komoly dolog. Figyelj és tanulj. Fogod az őz combját. Követsz?

PEDRO Hogyne, mester. Fogom.

LÁZÁR Aztán: lábasba szalonna, szalonnára őz. Sárgarépa. Petrezselyem. Hagymakarika. Egy citrom leve. Egy szarvasgomba. Pohár vörös bor. Kanál víz. Két kanál liszt. Lassan forgatod. Sűrűn locsolod. Két fertály párolod. Kiveszed. Levessel felereszt. Szitán átszűr. Tejfölt belenyom. Mellé zsemlegombóc. Aztán majd azt is megtanuljuk. Ismételd.

PEDRO Fogom a combot. Beleteszem a szalonnába. Kiteszem a petrezselymet. Belerakom a citromot. Megiszom a vörösbort. Két fertályt párolom, egy fertályt hígítom, puhára locsolom, sűrűn sütöm, kanálon átnyomom, szitát ráteszem. Mellé zsemlegombóc, aztán majd azt is megtanuljuk.

LÁZÁR Megvert engem teveled az isten! Semmit sem lehet rád bízni. Mennyi gond!

PEDRO Mi a gondja, mester?

LÁZÁR Hogy vajon te vagy- e a világ leghülyébb kuktája, meg hogy vajon a fehér- vagy a feketeborsot szereti-e jobban az úr az őzcombra?

PEDRO Mi a különbség?

LÁZÁR Az egyik kérdést eldőlt. Te vagy a világ leghülyébb kuktája. Ami pedig a borsot illeti, a feketét is meg a fehéret is a felfedezőik hozták az Újvilágból!

PEDRO ...és nagyon modern fűszerek.

LÁZÁR Honnan tudod?

PEDRO Megérzés.

LÁZÁR Megkérdem az urat, melyiket választja.

PEDRO *(rémülten)* Szieszta idején?!

LÁZÁR Ha már elkészült az étel, hiába. *(A hálószoba felé tart)* Uram!

LOPEZ Mi az?

LÁZÁR Én vagyok, Lázár!

LOPEZ *(riadt)* Mit akarsz?

LÁZÁR Fekete vagy fehér?

LOPEZ Mi?

LÁZÁR Bors!

LOPEZ Mi??!!

LÁZÁR Combra!

LOPEZ Comb?! *(Súgva)* Sejt valamit?

LÁZÁR *(meghökken, félre)* Magában beszél az úr...

LOPEZ *(ordít)* Nem hallod, hogy alszom?

LÁZÁR Ha később teszem bele, már nem élvezetes!

LOPEZ Miféle élvezet?

LÁZÁR A feleségem tudná, de most sziesztázik!

LOPEZ A feleséged? Várj, kimegyek! *(Anita a takaró alá bújik, a hidalgó kardot köt, kilép.)* Mit akarsz?

LÁZÁR Fehér- vagy feketeborsot kér az őzcombra?

LOPEZ Van merszed ezzel zavarni? Ilyenkor? Ne lássalak itt még egyszer szieszta idején!

Lázár dühösen visszamegy a konyhába.

PEDRO Mit szólt az úr?

LÁZÁR *(lecserdít neki egy pofont)* Hol az a nyavalyás őzcomb? Hogy szieszta, mi?! Hogy zavarlak?! Nesze mindkettő! Egy kis fehérbors, egy kis feketebors! *(dühösen önti a fűszert az ételre)*

PEDRO De Mester...

LÁZÁR *(lekever még egyet)* Ez még semmi! Nesze egy kis mustár! Paprika, gyömbér, babér! Ánizs, kömény, kapor! Vanília! Szegfűszeg, szegfűbors! Mennyi modern fűszer! Egy kis fahéj, ihaj, csuhaj... Tedd az egészet a sütőbe!

PEDRO De Mester!

LÁZÁR Nincs visszapofázás! *(Leken egyet kirohan.)*
Hálószoza. Lopez a takaró alá les.

ANITA Elment?

LOPEZ Be se jött. Még csak az hiányzik. Kasztíliai őseim ilyen esetben szó nélkül levágták a szolga fülét. Sitty-sutty!

ANITA Mégiscsak a férjem! Ne bántsa a fülét!

LOPEZ Én vakartam ki a koszból. Ki tudja, hol csavargott, merre járt, mielőtt megkönyörültem rajta és kiemeltem a fertőből.

ANITA Uram!

LOPEZ Anita...

ANITA Uram!

LOPEZ Anita... *(ölelné az asszony)*

ANITA Hagyjuk uram, úgy sem...

LOPEZ No, hátha mégis...

ANITA Én vagyok a maga megmentője.

LOPEZ Tudom, tudom, kis kokadukukeraku-madaram...

ANITA Pontosabban a férjem. Lázár! Ő a téma!

LOPEZ Ezerszer megmondtam, az ízeket nem keverjük! Tiszta íz, tiszta étel!

LÁZÁR Meglepetésnek szántam.

LOPEZ Képzelem. Mondd, fiam, mivel is foglalkoztál, mielőtt kiemeltelek a fertőből?

LÁZÁR *(kitérően)* Tudja jól. Szolgáltam akkor is.

LOPEZ De miféle urakat?

LÁZÁR Amifélét isten adott. Ilyet is, olyat is.

LOPEZ *(biztatva)* Hányatott életed lehetett.

LÁZÁR Úgy bizony, hányatott.

LOPEZ Olyan igazi életszagú élet, nemde?

LÁZÁR Milyen?

LOPEZ Jó, jó, ehhez te nem értesz, hanem... Öntsünk tiszta vizet a pohárba. Lázár, én kíváncsi vagyok a te életedre.

LÁZÁR Szívesen elmondom, uram, ha érdekli. Volt például egy gazdám, aki a verébcsontból is pénzt csinált, na én még ilyen faszari embert...

LOPEZ Állj! Én a te életedre nem részletekben vagyok kíváncsi, hanem egészében. Szép sorjában. Ahogy a dolgok megtörténtek veled.

LÁZÁR Ha kívánja uram... Anyám neve Maria Esmeralda Ramona...

LOPEZ Állj! Adjuk meg a módját. Kezdjük inkább holnap. Az alkotást nem lehet elkapkodni.

LÁZÁR *(zavartan)* Alkotást?

LOPEZ Nagy kegyben részesülsz, Lázár. Műalkotás lesz az életedből.

LÁZÁR *(örömmel)* Óh, uram!... Mi az, hogy műalkotás?

LOPEZ Az egy olyan valami... Erre most nem térek ki. Úgysem értenéd. Elég az hozzá, hogy regény lesz belőled. Lejegyzem és közrebocsátom az életedet. Hogy mindenki okulhasson belőle. És mindenkinek tessék. Elsősorban magának az uralkodónak.

LÁZÁR Ó, uram... nem is tudom, mit mondjak... Minek a királynak... dicsőség nevére... az én életem?

LOPEZ Azzal te ne törődj. Elég, ha elmondod úgy, ahogyan megesett.

LÁZÁR Őszintén, uram?

LOPEZ Teljesen.

LÁZÁR Biztos, hogy jó lesz az?

LOPEZ Az igazságnál nincs magasztosabb.

LÁZÁR Biztos benne, uram?

LOPEZ Meg ne tudjam, hogy akár csak egy vesszőnyit elhallgatsz előttem! Olyan őszintének kell lenned, mintha gyónnál! *(megáll)* Gyónni! Ez az! Hogy énnekem hogy vág az eszem?! Elképesztő vagyok. Nos, azért, hogy olyan őszintén beszélj, mintha templomban lennél... felállítottunk itt egy gyóntatószéket.

LÁZÁR Gyóntatószéket?!

LOPEZ Olyat, amilyen a Szent Izidor katedrálisban áll. Én beülök a fülkébe, hallgatlak, te pedig csak mondod az életedet, mondod. Keríts egy ácsot!

LÁZÁR Gyóntatószék a házban? Uram, ez eretnekség!

LOPEZ *(riadtan körülnéz)* Mit beszélsz? Miféle eretnekség? Meg azután... kinek kell erről tudnia? Ha befogod a szádat...

LÁZÁR De uram, mégis... egy gyóntatószék...

LOPEZ Ha az életedből készült műalkotás eljut az uralkodóhoz, és én az udvarba kerülök, busás jutalom üti a markodat.

LÁZÁR Tőlem egy teremtetett lélek meg nem tudja.

LOPEZ Helyes.

LÁZÁR *(szípgova)* Maga olyan jó hozzám uram, hogy szinte már bánom, hogy vaníliát tettem a sültbe.

LOPEZ Vaníliát?

LÁZÁR Meg fahéjat.

LOPEZ Fahéjat?

LÁZÁR De már szívből bánom. Ezért vallottam be. Tulajdonképpen meggyóntam. Kérem, oldozzon fel!

LOPEZ Tönkretetted a kedvenc pecsenyémet? Kapsz te tőlem olyan feloldozást, hogy holtod napjáig megemlegeted! *(Felemelt kézzel támad Lázárra)*

PEDRO *(beront)* Uram, uram!

LOPEZ Neked is kell egy? Nesze! *(Felpofozza Pedrót)*

PEDRO Én csak azt akartam mondani, hogy itt járt egy szolga, és azt mondta, egy perc múlva tiszteletét teszi uramnál bizonyos... elfelejtettem...

LOPEZ Mi az, hogy elfelejtetted?

PEDRO Kiverte a fejemből, uram.

LOPEZ Még szentelenkedsz is? Nesze! *(Újra megüti)*

PEDRO Megvan! Hurteda Cardino Confisco Barriero Terroro Granada de Horrora

LOPEZ *(megilletődve)* Ófelsége szépészeti minisztere. Mi van vele?

PEDRO Ő tesz látogatást uraságodnál.

LOPEZ A miniszter! Nálam! Miért nem mondtad mindjárt, ebadta kölyök? *(Lekever egyet)*

PEDRO *(a fejét fogja)* Már azt is elfelejtettem, miért születtem. *(Kirohan)*

LOPEZ Lázár! Az ünneplőmet! *(Pánikszerű öltözködés.)*

PEDRO *(belép)* Hurteda Cardino Confisco... *(Kifulladás, újratekintés)* Hurteda Cardino Confisco Barriero Terroro Granada de Horrorro, őfelsége szépművészeti minisztere.

GRANADA *(Belép, ficsúros öltözék, finomkodó viselkedés, merő mesterkélttség, Pedróhoz fordul.)* Ne oly keményen, édes fiam, ne oly keményen. Nem holmi durva bakát jelentesz be, és nem is holmi csip-csup fölfedezőcskét - akikért mostanában úgy odavannak, csak az ég a megmondhatója mi olyan érdekes benne, ha valaki elhajókézik a vademberek közé, na mindegy, hagyjuk - hanem engem jelentesz be; na kicsodát?

PEDRO A király szépművészeti miniszterét!!!

GRANADA Na, gyermekem, próbáljuk egy kicsit lágyabban, hajladozva, fuvolázva szépművészkén. Nos, ki érkezett?

PEDRO *(sután hajladozva igyekszik követni Granada utasításait)* Hurteda Cardino Confisco... Hogy is? Ja igen... Barriero Terroro de Granada Horrorro, őfelsége szép minisztere!

GRANADA Nem jó! Megmutatom. *(Kimegy, belép, mutatja)* Hurteda Cardino Confisco Barriero Terroro de Granada Horrorro, őfelsége szépművészeti minisztere! Így, lágyan, könnyed gráciával! Menj ki és gyakorold!

Pedro ki.

LOPEZ Hódolatom, miniszter úr.

GRANADA Nos, Lopez úr? Mire vitte?

LOPEZ Köszönöm kegyelmességed érdeklődését, nem panaszkodhatom. Van egy házam, szép birtokom Kasztíliában...

GRANADA Mire vitte a regénnyel?

LOPEZ Megmutatom a munkahelyedet.

Kimennek. Anita és Lázár a konyhában. Anita terítene, Lázár nem engedi.

LÁZÁR Majd én. Te csak pihenj. *(terít)* A mi fogadónkban mindenkinek ilyen kiszolgálás jár. Aranyba foglalja a nevünk minden vendég, meglásd. És minden utas tudni fogja, ki legszebb fogadósne Spanyolhonban.

ANITA Addigra fogatlan vénasszony leszek, akire a kutya se néz.

LÁZÁR *(tálal)* Hát én kutya vagyok?

ANITA *(belekóstol az ételbe)* Érdekes.

LÁZÁR Nem ízlik?

ANITA Hol édes, hol meg csípős...

LÁZÁR Különlegesség. Az Újvilágból. Az úrnak készült. Igen modern eledel. Ha bevihetném a konyhámba ezeket az új csodákat...

ANITA Egészen belehabarodtál a főzésbe.

LÁZÁR Hát van annál szebb, mint ha valami létrejön az ember keze alatt? Ha felfedez egy ízt? És ezek az újvilági varázslatok?! Van például egy gumó, a föld alatt nő, meg kell hámozni, azután szabad a gazda, lehet sütni főzni pirítani. Az íze akár a manna az ára akár az arany! Úgy hívják, krumpli.

ANITA Ha lesz fogadó lesz konyha. Akkor azután jöhet ez a te mannád.

LÁZÁR Persze, persze. Láttam egy tanyát Madrid határán. Van hozzá minden, ami kell. Csak az ára... Még öt év szolgálat.

ANITA Hamarabb is meglehetne az a pénz.

LÁZÁR Tudom én, hogy megy az: kilopni a gazda szájából a falatot, a feje alól a párnát, a feje fölül a tetőt, csalni, hazudni...

ANITA Nem erre gondoltam. Majd én besegítek neked Lázár.

LÁZÁR Ugyan, hogyan, édes egyetlenem?

ANITA Csak megtalálom a módját.

LÁZÁR Épp elég terhet cipelsz, szó sem lehet róla. Összeszedem, ami kell, össze én. Ez a férfi dolga. És ha kissé lassabban, mint a gazemberek, hát istenem. De még az is lehet, hogy rám mosolyog a szerencse és nem kell soká várni.

ANITA Jaj, te. Szegény Lázár. *(megsimogatja)* Hát miért nem hagysz magadon segíteni?

LÁZÁR *(megcsókolja a kezét)* Emlékszel, te beszéltél nekem először az egyenes útról, a becsületről.

ANITA Én?? Mikor?! *(Leszedi az asztalt)*

LÁZÁR Amikor először találkoztunk.

ANITA Lázár! Megegyeztünk!

LÁZÁR Persze. A múltat elfelejtettük. Ámbár... most emlékezni kell.

ANITA Mire?

LÁZÁR Mindenre. Ugyanis műalkotás leszek.

ANITA Micsoda?

LÁZÁR Nagy megtiszteltetés ért. Regény lesz belőlem.

ANITA Óh! Az én uram egy regény?! Büszke vagyok rád.

LÁZÁR Az úr megígérte, hogy ha sikert ér el velem a királynál, busás jutalom üti a markomat! És akkor nem kell várni! Meglesz a fogadónk egy csapásra! Szabadok leszünk! Csak hát ennek fejében őszintének kell lennem.

ANITA Nem fog nehezedre esni.

LÁZÁR El kell mondanom mindent.

ANITA Majd elmondod.

LÁZÁR Azt is, amiről eddig hallgattam. Hogy miképpen találkoztunk mi ketten. Te meg én.

időre. (újabb pénzdarab) És hallgatni is fogsz. (újabb pénz.) Mint a sír. (Újabb pénz, az Ács nem moccan, Lopez megdühödik.) Viszont az ajtót foltosra festetted! Fél dukát visszajár! (Ráveti magát az Ácsra kicsavarja kezéből a pénzt) Megegyeztünk. Mehetsz isten hírével! (Az Ács ki. Lopez az Írnokhoz) Ismételd.

- ÍRNOK Beülök. Amikor a szolga megérkezik, nagyságod is beül, de amint gyónni kezd, az úr kioson. Én maradok és jegyzek.
- LOPEZ Mit válaszolsz, ha kérdez valamit?
- ÍRNOK Hümmögök.
- LOPEZ És azután?
- ÍRNOK A szieszta végén az úr visszaoson.
- LOPEZ És azután?
- ÍRNOK Amíg itt vagyok a házban, sem a szolga, sem más nem láthat.
- LOPEZ És hogyan írsz?
- ÍRNOK Gyorsan.
- LOPEZ Persze, gyorsan. De hogyan?
- ÍRNOK Azt még nem mondtá, uram.
- LOPEZ Írjál... szörmentében.
- ÍRNOK Szörmentében?
- LOPEZ Finoman. Ne legyen az irány rögös. Sem mezei. Sem réti, sem üregi. Követsz? Legyen... előkelő! Sírás-rívás, szívszaggatás... És főként... becsület... nemesi erény!
- ÍRNOK Egy szolgának nemesi erény?
- LOPEZ Legyen neki. Ne azt írsz, amit hallasz... hanem amit hallanod kéne! Na ez az. Ugyanis az isteni Flakon, vagyis... Platán... egy helyütt megemlíti... Érted mit beszélek, fajankó?

ÍRNOK Nem gondoltam, hogy ily nehéz feladatra vállalkozom napi egy dukát huszonöt garasért. Nem emelhetnék kissé a tarifát?

LOPEZ Egy-harminc. Pióca.

ÍRNOK Uram, ön sérteget. És az összeg ezt nem feledteti.

LOPEZ Egy-harmincöt, te élősködő. Javul a stílusod.

ÍRNOK Szavai alig enyhítik szűmnek fájdalmát.

LOPEZ Egy-negyven, te rút parazita, bár a stílusod egyre...

ÍRNOK Mívesebb, uram. Hát miért nem viszi ajánlatát azon pontig, mely sebhedt lelkem kínjaira végre ír leend?!

LOPEZ Ez lesz a jó irány! Egy-ötven!

ÍRNOK Na lássa, uram!

LOPEZ Én még ilyen pofátlan fickót, mint te, nem láttam. Végeztünk. Ja, és még valami: a mű legyen erényes!

ÍRNOK És ha... erénytelenül élt az istenadta?

LOPEZ Azért vagy itt, hogy olyan legyen, amilyennek lennie kell. Jön!

ÍRNOK Már is? *(a gyóntatószékbe rejtőzik)*

LÁZÁR *(Be. Sápadt, kialvatlan.)* Egész éjjel le sem hunytam a szemem, uram. Azon töprengtem, mindent elmondhatok-e.

LOPEZ Mindent, az utolsó szóig! Mintha gyóntatóatyádhoz, sőt, magához a mennybélihez szólnál.

LÁZÁR *(meghatva)* Úgy lesz, uram.

A gyóntatószékhez lépnek. Lázár letérdel. Lopez bepréselődik az egyszemélyes fülkébe, melyben az Írnok is alig fér.

LOPEZ (belülről) Vidd a lábad!

LÁZÁR Szólt, uram?

LOPEZ (ájtatos) Hallgatlak, fiam!

LÁZÁR És ha bűnökről szólok, felold?

LOPEZ Nem vagyok én pap

LÁZÁR De megbocsát?

LOPEZ Meg. (Az Írnokhoz) Vidd a térded!

LÁZÁR Mit mond, uram?

LOPEZ Hogy kezdheted!

LÁZÁR Egyszóval... 1591. március másodikán születtem Toledó mellett, a tyúkólban. Márminth a házunk volt a tyúkól. Én meg a hatodik fattyú. Anyám szolgálólány, neve Maria Esmeralda Ramona Isabella Poncho. Szép asszony volt, isten nyugosztalja. Szerette is valamennyi apám. Mert apám viszont annyi akadt, hogy egy sem maradt. Legtöbbje, máig sem tudom, miért, sokszor elvert, de megmaradtam. Minek szaporítsam a szót, tizenhatodik évem táján anyám útnak eresztett. Tisztességes munkát kerestem, de nem találtam..

Lopez kióvakodik a int az Írnoknak, átoson a túloldalra, Anitához.

Szolgáltam én mindenkit, aki hajlandó volt felfogadni, de hiába, majd éhen veszem. A legnagyobb nyomorúság közepén föltettem magamban, hogy egyszer szabad leszek... Igen. Veszek egy csinos fogadót, és nem én szolgállok, hanem én tartok szolgát. És főzök. Olyat, amelyet előttem soha senki. Talán bizony csak hajóval meg karddal lehet felfedező útra indulni, főzőkanállal nem? Abba legalább nem hálnak bele annyian. És egyszer talán, ha majd futja rá, fogadok egy írnot, lediktálom a receptjeimet, és akkor fent marad a nevem... „Lázár étkei” Így lesz, ha addig élek is. Egyébként meg nem ment rosszul a sorom ott, ahová kerültem. De hát mégis, egy bordélyban?!

*Lázár szenvedőn a karjára hajtja a fejét.
Lopez a hálósobában fejest ugrik az ágyba.
Anita fékezi a lelkes közeledést.*

- ANITA Hú, de szúr, uram!
- LOPEZ Hoppá. *(Kicsúsztatja a kardot az ágyból)*
Rossz bőrben van a férjed.
- ANITA Fúrja a lelkiismeret. Aggódik, hogy mindent ki kell vallania. *(Súgva, bizalmasan)* Egy időben bordélyszolga volt szegény
- LOPEZ Bordély?! Hogy ilyesmit megtűr a király, az erény őre?
- ANITA Dehogy tűri. Csak kivételes esetben. Például ha egyik másik kegyencnek vagy miniszternek mulathatnékja támad.
- LOPEZ És az inkvizíció?!
- ANITA Az meg egyenesen lesújt a bordélyokra. Persze vannak kivételes esetek. Például ha valamelyik inkvizítor atyának kedve szottyan egy kis szórakozásra.
- LOPEZ Honnan veszel ilyeneket, Anita?
- ANITA A férjemtől hallottam, uram. Borzasztó hely lehet egy ilyen bordély. Szegény Lázár sem tud szabadulni az emlékeitől. Összevissza képzelődik. Egy éjszaka álmában azt hajtogatta, hogy velem is ott találkozott először.
- LOPEZ Veled?!
- ANITA Hánykolódott az ágyán és ordította: láttalak, láttalak! Hát nem képtelenség? Pedig mi aztán tudjuk, uram, hol látott ő engem először.
- LOPEZ Persze, angyalom. Gyere. Gyere már...
- Lázár bebocsátást kér a bordélyház kapuján.
Anita kilép az ágyból.*
- ANITA Ki az?

LÁZÁR Lázár vagyok.

ANITA Jesszusom, a bibliai?

LÁZÁR Nem, a toledói.

ANITA Mit akarsz?

LÁZÁR Munkát keresek! Elvégzek bármit.

ANITA Úgy látom, jófajta legény vagy.

LÁZÁR Úgy véli, asszonyom?

ANITA Ha valamihez, akkor ehhez értek. Azután tudod-e, hol vagy?

LÁZÁR Mindegy, asszonyom, ha a pokol fenekén is, az ördögök sincsenek meg dolgos szolga nélkül.

ANITA Jól beszélsz. Itt én vagyok a gazda, engem szolgálatsz, meg a kisasszonyokat. Gyere.

Anita kísétál a színpadról, Lázár visszafordul a gyóntatószék felé.

LÁZÁR Ezen gyötrődtem, uram, fél éjszaka, hogy elmondhatom-e önnek! Mert a bordély kapujában Anitával találkoztam. A későbbi feleségemmel, az én egyetlenemmel. *(Az Írnok odabent kuncog)* Mit mond? *(Az Írnok röhög)* Ön ezen nevet? Nevet azon, hogy a feleségem egy... örömlány? Akit utóbb éppen uram parancsára vettem el? Lopez úr nevet azon, hogy a régi szeretője bordélytól telék? *(A gyóntatószékből tagadó hümmögés)*

LOPEZ *(Anitával az ágyban)* Képzelem, miket fecseg össze Lázár arról a fertőről! Szinte kedvem volna meghallgatni.

ANITA *(átkarolja)* Volna szíve itthagyni engem?

LOPEZ Dehogyan hagylak. Majd elmondja az írnök.

ANITA Zavaros fecsegés az, uram, még másodkézből sem érdekes.

LOPEZ Mit érdekel engem a férjed, ha itt vagy nekem te?

LÁZÁR *(ismét a gyóntatószék előtt)* Egy bordélyház az erény országában, az inkvizíció árnyékában. No hiszen. Volt dolgom rengeteg. A kisasszonyok üzenetei, a szerelmes levélkék... Micsoda uraknál jártam! El se hinné, ki mindenki megfordult abban a házban!

Míg beszél, benépesül a színpad a bordély vendégeivel. Iszogató férfiak.

ANITA Lázár!

LÁZÁR Igen, asszonyom!

ANITA Italt!

LÁZÁR Hozom, asszonyom. *(Kimegy)*

(Egy úr óvakodik be, arca elé maszkot tart)

1. ÚR Nocsak, Granada úr! Álarcban?

GRANADA Hát felismer?

1. ÚR Természetesen!

2. ÚR Olyan jellegzetes a mozgása, Granada úr.

GRANADA Hál'istennek.

3. ÚR Nem fél a leleplezéstől? Akkor miért visel álarcot?

GRANADA *(magyaráz, oktat)* Bordélyba járni tisztességtelen, nemdebár?

1. ÚR Elvben. De azért a király sem szerzetes.

2. ÚR Úgy van... legalábbis amióta Molina úr megírta darabját a szívtipró nemesről, hogy is hívják csak?

3. ÚR Don Juan.

1. ÚR Az az.

2. ÚR Úgy hírlík, a király hetente háromszor is

megnézi.

1. ÚR A darab óta nem veszik olyan rossz néven az udvarban a... Fölment a férfierő ázsiója.

Lázár be, poharakat hoz, tölt, az urak isznak.

GRANADA Egyszóval uraim, azért hordok álarcot, és ezért jó, ha felismernek.

1. ÚR Nem értem.

GRANADA Nem is viszi semmire.

1. ÚR Na köszönöm.

GRANADA Mivel bordélyba járni erkölcstelen: álarcot hordok. Mivel bordélyba járni: dicsőség, úgy intézem, hogy mégis felismerjenek. Ha a király fülébe jut a hír, hogy Granada bordélyba jár, de álarcot visel, azt gondolja majd: nocsak, ez a Granada legény a talpán, de ad a tisztességre - ilyen ember kell nekem!

1. ÚR Holnap álarcot veszek. Minden testrészemre egyet.

Anita int Granadának, majd eltűnik.

2. ÚR Úgy látom, Granada úr, szólítja a kötelesség.

1. ÚR Minket talán nem? Engem Conchita és Perdita vár. *(indul)*

2. ÚR Egyszerre kettő? Nem túloz? *(indul)*

3. ÚR Na ezt már megnézem. *(indul)*

GRANADA Lázár! Italt! *(Lázár tölt)* Régóta figyellek. Derék legénynek látszol.

LÁZÁR Köszönöm, uram.

GRANADA Egy kis feladat vár rád.

LÁZÁR Igen, uram.

GRANADA Ha jól elvégzed, kapsz egy, nem, két dukátot.

LÁZÁR Rohanok uram.

GRANADA Hova?

LÁZÁR Nem levelet akar rám bízni?

GRANADA Nehézfejúnek nézlek fiam,. Szerencsére nem a fejedre lesz szükség. Ismered Anita kisasszonyt, igaz?

LÁZÁR A szolgálja vagyok uram.

GRANADA De ismersz engem is?

LÁZÁR Hogyne, uram, hiszen minden estéjét asszonyomnál tölti.

GRANADA Úgy van. De a ma estét te töltöd nála.

LÁZÁR Én?

GRANADA Az ágyában.

LÁZÁR De uram!

GRANADA Szeretnék egy szabad éjszakát. Egyetlen éjszakát, amikor az édes álom karjaiban pihenek és nem az édes Anitaéban. Tudod, micsoda erőfeszítésbe kerül, hogy az ember megfeleljen a bonyolult királyi igényeknek? Hogy egyszerre legyen az erkölcsök őre, és országos hírű csődör? Ugyan mit tudsz te. Nos, Anita a birodalom legpletykásabb kéjnője, és ha csak egyszer kimaradnék, nyomban elterjesztené, hogy férfiúi erőm hanyatlak. A hír pedig szélesebben jár, eljut a király fülébe és... kegyvesztett lennék egy pillanat alatt. Érted-e már?

LÁZÁR Nem egészen, uram.

GRANADA *(halkan, hadarva)* Ma éjjel beosonsz Anita kisasszonyhoz, és nála töltöd az éjszakát. A nevemben.

LÁZÁR Egy szolga nem tehet ilyet a gazdájával. Hogy nézek azután a szemébe?

GRANADA Azt kapod a két dukátot, hogy egyenes legyen a pillantásod.

LÁZÁR De uram, az ember a gazdáját...

GRANADA Mit szajkózod mindig ugyanazt? Talán nem vagy az én szolgám is? Az én pénzemről fizetik a te béredet is. Ha úgy vesszük, az én szolgám vagy! Bemégy a kisasszonyhoz, vele maradsz éjszakára és punktum. Meglátod, nem lesz ellenére. Jól vigyázz, fel ne ismerjen. Mondd, hogy meg vagy fázva. Ne mukkanj, és ha mégis, csakis fennkölt dolgokat susoghatsz a fülébe. Ahogy én szoktam. Mondjuk klasszikus idézeteket.

LÁZÁR Én olyat nem ismerek.

GRANADA Figyelj. "Boldog mind, aki lát, félisten, aki csókol és örökéletű, kit végül öledbe fogadsz." Értetted?

LÁZÁR Igen, uram.

GRANADA Ismételd.

LÁZÁR Boldog mind, aki lát, félisten, aki csókol és örökéletű... Micsoda disznóság!

GRANADA Értesz is a művészethez. Tehát csak ezt mondod éjszaka, ezt is, csak ha rákényszerülsz. Hallgatsz, dolgozol, sötétben távozol. Itt egy dukát, foglalónak. A másikat holnap, ha minden rendben ment. Jóéjszakát. *(ásít, távozik.)*

LÁZÁR *(járásként memorizálja a klasszikus töredéket /Euphinosz, II.sz./)* Boldog mind, aki lát, félisten, aki csókol és örökéletű, kit végül öledbe fogadsz. Boldog mind, aki lát... *(Anita szobája felé indul. A következő jelenet vaksötétben zajlik.)*

ANITA Te vagy, édes?

LÁZÁR *(rekedten)* Boldog mind, aki lát, félisten, aki csókol.

ANITA Meghültél, szegény?

LÁZÁR   És örökéletű, kit végül öledbe fogadsz!

ANITA   Te kis huncut... az idézeteiddel!...

LÁZÁR   Hmm... félisten, aki örökéletű fogadás...

ANITA   Mit mondasz?

LÁZÁR   *(Egyre hevesebben)* Akit végül láatsz, az egy félisten, az istenit!

ANITA   Milyen vad vagy ma...

LÁZÁR   Örökélet, aki boldogan... *(elalélva)* Félisten az, aki végül öledbe lát...

ANITA   Mint egy oroszlán... Aludj csak. Olyan különös voltál ma... Mint akit kicseréltek. De megszomjaztam. *(Felkel, gyertyát gyújt. meglátja Lázárt.)* Jaj nekem!

LÁZÁR   *(felriad)* Mi van? Hol? Mit? Tűz?

ANITA   Lázár!

LÁZÁR   Parancsára, asszonyom.

ANITA   Az ágyamban!

LÁZÁR   Jézusom. *(Kiugrik, tiszteletteljes)*

ANITA   A szolgálammal háltam!

LÁZÁR   Nem tehetek róla, asszonyom. Parancsra tettem. Granada úr küldött ide, és adott két dukátot, hogy...

ANITA   És te olyan bárgyú vagy, hogy el is mondod? Szóval Granada? Nem bír megküzdeni egy asszonnyal, és zsoldost fogad? Fugg!

LÁZÁR   Bocsásson meg asszonyom.

ANITA   Veled semmi bajom. Megtetted, ami tőled telt. Legény vagy a talpadon.

LÁZÁR   Köszönöm asszonyom...

ANITA   Add csak ide azt a két dukátot.

LÁZÁR Uram, én ... (*pofont kap*)

GRANADA Úgy kitoloncoltatlak a gazdával együtt, hogy száz mérföldre Madridtól tértek magatokhoz...

LÁZÁR Könyörgök... (*pofon*)

GRANADA Tudom, hogy rosszul esik fiam, de mit tegyünk? Nem jókedvükből vernek! Így kívánja a becsületem. Szabály az szabály. Elég. (*A darabontok visszahúzódnak.*) Kár, hogy így kell megválnunk egymástól. Szedd össze magad, és irány az országút. (*Kimegy, darabontjai követik*)

Lázár *nyögve tápászkodik. Megjelenik Anita, vállán batyu, fején kendő.*

ANITA Mit tettek veled?

LÁZÁR Agyonverték.

ANITA Te szegény. Majd én begyógyítom a sebeidet.

LÁZÁR Köszönöm, begyógyulnak maguktól is.

ANITA Kitoloncoltak engem is. Lesz társad a földönfutásban.

LÁZÁR Köszönöm a jóságát, de majd csak elföldönfutok magam is!

ANITA Még neked áll feljebb?

LÁZÁR Mindennek a kisasszony az oka! És még a dukátom is elvitte!

ANITA Talán nem engemet illet?

LÁZÁR Tartsa meg kisasszony, és boldoguljon, ahogy tud! (*indul*) De nélkülem!

ANITA Azonnal gyere ide!

LÁZÁR Ne kiabáljon velem, mert olyat ordítok vissza, hogy belepirulok! Talán szolgája vagyok én a kisasszonynak?

ANITA Ha te úgy, akkor én is úgy! Majd meglátod, mire még magad! Na, isten verjen! (*Kimegy*)

IRNOK Ha netán elmennék, azonnal Lopez úrhoz sietnék, hogy elmondjam, mit hallottam ma Lázártól, míg ő kegyeddel vigadott. Egy mulatságos történetet egy bordélyházzal, annak főnökasszonyáról meg a szolgájáról.

ANITA Ez zsarolás!

IRNOK Valóban.

ANITA Nos írnok úr, egyetlen mozdulat és magam szólok a gazdámnak, hogy megszegte a parancsát, hiszen Lopez úr a lelkére kötötte, hogy senkivel nem találkozhat a háznépből...

IRNOK Távozom, asszonyom. *(Kifelé indul)*

ANITA *(utánaszól)* Írnok úr! Mit is akart?

IRNOK Már letettem róla...

ANITA Azért csak beszéljük meg.

IRNOK Nem beszélni akartam. *(Közeledik)*

ANITA Rendben, írnok úr. Egy dukát az ára.

IRNOK Egy dukát? Mikor összesen egy-ötvenet kapok Lopez úrtól?

ANITA Akkor egy-ötven.

IRNOK Az egész keresetem!

ANITA Természetesen.

IRNOK Köszönöm, inkább lemondok róla... *(indul)*

ANITA Írnok úr! Nem mondhat le róla. Akkor ugyanis közlöm Lopez úrral, hogy találkoztunk...

IRNOK Ez zsarolás!

ANITA Valóban.

IRNOK Ilyen lelki teher alatt... én nem tudok...

ANITA Félreért Írnok úr. Az csak lehetőség, egyben nagylelkűségem jele. Az egy-ötven viszont kötelesség.

IRNOK Sarokba szorított.

ANITA Remélem.

IRNOK Akkor nincs más hátra, asszonyom...

ANITA Előbb essünk túl az anyagiakon.

IRNOK *(pénzt ad)* Fújja el a lámpát, asszonyom, szégyenlős vagyok.

ANITA *(elfújja a lámpát, sötét)* Látja, látja, Írnok úr, teher alatt nő a pálma...

A színpad kivilágosodik, Lopez érkezik sietve. Kinyitja a gyóntatószék ajtaját, kiesik az alvó Írnok. Épp időben tér magához. Lázár érkezik.

LOPEZ Kezdjük, Lázár! Furdal a kíváncsiság.

LÁZÁR Igen, uram. *(A gyóntatószékbe térdel.)*

LOPEZ *(bepréselődik a fülkébe, súgva)* Ha még egyszer elalszol a helyeden *(feljajdul)* és ha még egyszer belenyomod a tollad a vesémbe...

LÁZÁR *(folytatja történetét, kutat emlékezetében)* A következő gazdám a kelmefestő... nem... a földesúr... hogyan is?... Megvan. Az Erekleárus volt a következő. Ilyen csavaros eszű embert! Tudja, uram, akkor már volt valamicske megtakarított pénzem. Úgy számoltam, ha még egy-két évet szolgállok, és félreteszem a bérem, meglesz az, amire egész életemben vágytam. A fogadó. Úgy éreztem nincs messze a szabadág, nincs messze a pillanat amikor a magam ura lehetek. Akkor szegődtem az Erekleárushoz. Vesztemre, uram, vesztemre.

Belép Az Erekleárus. Csuha, saru, jókora faláda.

EREKLYEÁRUS Lázár! Hol az a nyavalyás piactér?

LÁZÁR Néhány lépésnyire, uram, de nem hiszem, hogy...

EREKLYEÁRUS Nem hiszed? A hit szó és a tagadószó nem fér meg egymás mellett. A hit felemel és felmagasztosít. Igaz?

LÁZÁR Igen, uram.

EREKLYEÁRUS Na látod. Mennyivel jobban hangzik. Soha ne feledd, a hit tömör jelmondata csupán ennyi: „Igen!” Rakd sorba az ereklyéket, igyekezz, dolgunk van. *(Átadja a ládát.)*

Lázár borzongó tisztelettel rendezkedik a ládában. Az Ereklyeárus a nézőtér felé fordul. Oldalt megjelenik két Atyafi, valamint a Csendbiztos, mögötte egyenruhás fogdmegek.

EREKLYEÁRUS Jóemberek! Nézzetek rám, nézzetek rongyaimra. Látjátok, nem gazdagodtam meg, látjátok, semmi hasznom nem származik abból, amit hirdetek. A hit egyszerű szolgáljaként állok előttem, és számomra semmi nem fontosabb e nyomorúságos sárgolyón mint a hit maga. Ereklyéim megváltanak benneteket a testi kínoktól, segítségükkel beléphettek a lélek békéjének kapuján. Minden darab itt helyben megvásárolható. *(Lázár egyenként felemeli a tárgyakat és felmutatja a közönségnek)* Íme Szent Esmeralda bizonyítottan eredeti, negyedik csigolyacsontja. Rajta az Esmeraldát kettéhasító barbár bárd okozza karcolás! Mindössze másfél dukát! Megvédi gazdáját a merevedéstől, meszesedéstől, zsábától, zsibbadástól! *(Csönd)* Mondom, mindössze másfél dukát, azaz egy dukát ötven! *(Csönd)* De egy-húszért is megveheti, aki menekedni akar a kínzó nyavalyáktól. *(Csönd)* Jó emberek, egy dukátnál igazán nem adhatom alább.

1. ATYAFI Felettébb hasonlít egy macskacsigolyához.

2. ATYAFI Inkább kutya.

1. ATYAFI Macska lesz ez.

2. ATYAFI Kutya.

1. ATYAFI   Persze lehetne akár szent Esmeraldáé is.

2. ATYAFI   Minden lehet.

EREKLYEÁRUS   És ha valakinek netán megfordulna a fejében, hogy e csont kutya vagy macskacsigolyához hasonlít, annak tudnia kell, hogy Esmeralda fölöttébb vékonycsontú, igen törékeny szent volt és ezért a felületes hasonlatosság! (csönd.) No ha nem, hát nem. Elhoztam továbbá a töviskorona tuskéjét, mely tanúja volt a szenvedésnek, megfeszítettetésnek és feltámadásnak! E tövis megóvja gazdáját rablótól-csalótól-útonállótól, s hírt-nevet fon a város köré, mely gazdájának tudhatja magát, és mindezt csupán hat, nem is hat, csak öt dukátért! (Csönd) Mondom, négy dukátért! (Csönd)

1. ATYAFI   Galagonyatüskéhez hasonlít!

2. ATYAFI   Akácéhoz inkább.

1. ATYAFI   Nem rekettye?

2. ATYAFI   Olajfatövisnek nézném.

1. ATYAFI   Persze, lehet akár a töviskoszorúból is.

2. ATYAFI   Haj, haj. Annyi minden megesik.

EREKLYEÁRUS   Én még ilyen hitetlenségben tévelygő, megátalkodott városban nem jártam!

CSENBIZTOS   *(előrelép)* Ebből elég! Derék polgárok! Egy szavát se higgyétek! Az ereklyék egytől egyig hamisak. Én, mint e város Csendbiztosa csak annyit mondhatok neked, te csaló: ki innen!

LÁZÁR   *(reszket)* Menjünk uram, menjünk jószántunkból!

EREKLYEÁRUS   Csönd, te!

LÁZÁR   Siessünk, amíg nem késő.

EREKLYEÁRUS   Fogd be a szád. *(térdre hull, Lázár követi példáját)* Milyen méltatlanul sújt engem e

vád! *(égre emeli szemét)* Uram! Ne tekintsd a balgát, mert nem tudja, mit beszél. De tekintsd érdekeidet! Tégy csodát, rögvest! Ha ez az ember igazat mond, ha énbennem hamisság lakozik, hétölnyire süllyedjek a föld alá. De ha igazat beszélek, s ő szól hamisan az ördög sugallatára, sújtsa büntetés a rágalmazót!

A Csendbiztos összeesik, rángatódzik.

1. ATYAFI Csodaaa!
2. ATYAFI Az Úr csodát tett!
3. ATYAFI Úgy kell neki, minek tett hamis tanúságot.

LÁZÁR *(elképed)* Hát mégis igaz? A én gazdám... Csodatevő ember. *(szánakozva)* Jaj a szerencsétlen!

Az Atyafiak és Lázár megpróbálják kiegyenesíteni a rángatódzót, de hiába.

1. ATYAFI Megadta az árát a nyavalyás.
2. ATYAFI Segíts rajta!

Az Ereklýeárus a fetrengőhöz lép.

EREKLYEÁRUS Add ide Szent Bertalan hajszálát.

LÁZÁR Melyiket?

EREKLYEÁRUS Jó kérdés. Az őszebbiket. *(Lázár odaadja, az Ereklýeárus a fetrengő feje fölé emeli.)* Ez itt Szent Bertalan hajszála, jóemberek. Elállít vérzést, nyáladzást és minden egyéb folyást, gyógyít vízkórt, görvélykórt és amire most legnagyobb szükségünk van: nyavalyakórt!

A Csendbiztos megrázza magát, tántorogva fölkel, és az Ereklýeárus lábához borul.

CSENDBIZTOS Köszönöm, hogy meggyógyítottál! Megszállta az ördög a lelkem, ő vett rá, hogy kételkedjem ereklýeidben. Bocsáss meg!

LÁZÁR *(rajongva)* Szent! Szent a gazdám!

LÁZÁR (rajong) Szent a gazdám! Szent! Szent!

1. ATYAFI Aztán hogy az a két hajszál?

EREKLYEÁRUS Négy dukát. Az egyik. A másik is négy.

1. ATYAFI Megvenném. Az egyiket.

2. ATYAFI Én a másikat.

EREKLYEÁRUS Lehet, jó emberek! Tessék, tessék, folyvást, folyvást!

A tér zsidvásárrá alakul, kapkodják a holmit szórják a pénzt.

Szent Esmeralda csigolycsontja, hat dukát!
Koszorútövis tíz dukát! Aquinói Szent Tamás koporsódeszkája tizenöt dukát! *(letép egy darabot csuhája szegélyéből)* És végül legbecsesebb kincsem. Szent Adolf reverendájának kötője! Húsz dukát!

2. ATYAFI Megveszem!

1. ATYAFI Én veszem meg.

2. ATYAFI Huszonkettő!

1. ATYAFI Huszonöt!

2. ATYAFI Ötven!

EREKLYEÁRUS Senki többet? Másodszor? Harmadszor? Tied az ereklye, barátom. Óvjad különös gonddal!

LÁZÁR Üres a láda, uram.

EREKLYEÁRUS Köszönöm a jóakaratot, jóemberek! Egy hónap múlva újabb ereklyékkal térek vissza hozzátok. Most pedig, kérlek, hagyjatok magamra. Ugyancsak elfáradtam. *(szusszan)* Békesség.

Csönd. Az Atyafiak elszélednek. A Csendbiztos a nadrágját porolgatja.

LÁZÁR Segíthetek valamiben, uram?

CSENBIZTOS Miben?

LÁZÁR Alaposan meggyötörhette az istencsapása,
ami hitetlenségéért sújtotta.

CSENBIZTOS Ki ez a fickó?

EREKLYEÁRUS A szolgám.

CSENBIZTOS Nem valami lángész.

EREKLYEÁRUS Nem azért tartom. Csendbiztos uram remekül
alakított.

CSENBIZTOS Köszönöm. De mi ez Ereklýeárus uram
ékesszólásához képest?

EREKLYEÁRUS *(térdét csapkodja)* Ahogyan ezt a
nyavalyatörést megformálta!

CSENBIZTOS *(vele nevet)* Ahogyan a hitről szónokol?! És
éppen maga! *(hangot vált)* Térjünk a
tárgyra...

*Lázár előbb ámulva, majd döbbenetn néz
egyikről a másikra.*

EREKLYEÁRUS Helyes. Üzlet az üzlet. Fele-fele.

CSENBIZTOS Úgy van. Fele-fele.

EREKLYEÁRUS Az annyi, mint annyi... Huszonkét dukát
hatvan garas. Tessék. Pénzt számolva,
asszony verve jó, hehehe.

LÁZÁR Mi... miről beszélnek?

EREKLYEÁRUS Csönd. Itt komoly dolgokról van szó.

CSENBIZTOS Hogyhogy huszonkettő hatvan?

EREKLYEÁRUS A fele.

CSENBIZTOS Bolondnak nézel? Nekem nyolcvan dukát jár.

EREKLYEÁRUS Annyi pénz egyszerűen nem is létezik.

CSENBIZTOS A zsebedben százhatvan dukát van. Ide a
felét.

EREKLYEÁRUS Mi az eredeti ár felében állapotunk meg.

CSENBIZTOS   Kit érdekel a kutyacson t eredeti ára? A bevétel számít! Ha én nem vagyok itt, úgy seprűznek ki a városból a polgárok, hogy porzik utánad az út. Kockára tettem a becsületemet, a jó híre met, és te ujjat akarsz húzni velem, csaló gazember!

EREKLYEÁRUS   Arról éppenséggel beszélhetnénk, hogy ki a csaló gazember...

LÁZÁR   *(az égre néz)* Szóval szélhámoshoz szegődtem.

CSENBIZTOS   Én nem is tudom ki a hülyébb, a szolga vagy a gazdája? Ide a járandóságom.

EREKLYEÁRUS   Már odaadtam!

CSENBIZTOS   Piszkos gazember! *(ütésre emeli a kezét)*

EREKLYEÁRUS   Utolsó csirkefogó! *(ütésre emeli a kezét)*

CSENBIZTOS   Kezet emelsz a törvény szolgájára? Három év. Csen dbiztos-utasítás tizenkettedik pont, második cikkely, negyedik paragrafus.

EREKLYEÁRUS   Bár rád uszítottam volna a népet!

CSENBIZTOS   Lázítás. Négy év. Tizenharmadik pont, ötödik cikkely, második bekezdés, hetedik paragrafus. Eddig hét évet pofáztál össze.

EREKLYEÁRUS   Te moc sok!

CSENBIZTOS   Nem börtön: várfogság.

EREKLYEÁRUS   Szarházi! Pogány!

CSENBIZTOS   Nehéz vas. Magánzárka. Juan! Carlos!
(belép a két fogdmeg) Elvinni! Megmotozni!
Elvenni! *(mélyen a fogdmegek szemébe néz)*
Pontosan százhatvan dukát. *(A fogdmegek kihurcolják a foglyot)* Még hogy huszonkettő hatvan...

LÁZÁR   *(előővakodik a sarokból)* Uram!

CSENBIZTOS   *(a kardjához kap)* Mi? Ki? Ja... mehettem volna juhásznak is, hát miért nem azt választottam? Mit akarsz?

DIEGO Hát ez itt?

CSENBIZTOS Tanulógyerek. Próbaidőn van.

JOSÉ Szegény.

CSENBIZTOS Essünk túl a dolgon. Nem szeretném, ha együtt látnának bennünket.

DIEGO Nem is lát itt bennünket többé senki.

JOSÉ Búcsúzni jöttünk.

DIEGO Akadozik az üzletmenet. Hiába ellenőrizzük az utakat, ha egyszer nem jár rajtuk senki. Mindenki Amerikába igyekszik. Átcsődültek a kalmárok a túlpartra. Utánuk mennénk. Új idők, új követelmények. Váltani kell.

CSENDIZTOS Váltani? Mit? Pénzváltás? Az nem keresztény embernek való.

JOSÉ Reménytelenül régimódi.

DIEGO Profilváltás! Új tevékenységi terület. Ha a kalmárok nem az úton járnak hanem a tengeren, akkor ott a helyünk. Átképzés. Kalózkodás.

JOSÉ Meg azután a tengeren nem akaszkodik a nyakunkba olyan üzlettárs, aki elkéri a bevétel felét egy egyszerű iparüzési engedélyért.

DIEGO Az ilyennél a cápák is barátságosabbak.

CSENDIZTOS Elég volt.

JOSÉ Értse meg, csendbiztos úr, rugalmasabb, korszerű szemléletű üzlettársra van szükségünk. Olyanra, aki tudja: mozogni, terjeszkedni, növekedni kell. A mai világban aki megáll az a halál fia.

CSENBIZTOS Egy: pénzt az asztalra. Kettő: lelépni!

JOSÉ Sajnos megállt. És aki a mai világban megáll...

DIEGO Nem csapta meg az új idők szele. Így hát nekünk kell megcsapnunk.

JOSÉ Tiszteletre méltó csendbiztros úr! Nyilván nem fogalmaztunk elég érthetően. Nem hoztunk pénzt. Ellenkezőleg. Vinnénk. Útiköltségre volna szükségünk.

DIEGO Nem nagy összegre. Annyira, amennyit az utóbbi években befizettünk.

JOSÉ Plusz kamat.

DIEGO Ez olyan természetes, hogy nem is mondtam.

JOSÉ Tudjuk, hogy előrelátó emberrel van dolgunk, gondosan kezelte a betétjeinket. Vegye csak elő a sarokból, a harmadik deszka alól.

CSENDBIZTOS Tisztelt Ellenőr urak, egyszerűebben szólva: mocskos söpredék! Talán én sem fogalmaztam elég érthetően. Ti az én kezem alatt dolgozhattok. Egyébként pedig lógtok. És csak egy módon utazgathattok: gályán, evezőspadon.

JOSÉ Mi mindent megpróbáltunk.

DIEGO Ő akarta.

CSENDBIZTOS Nem értetek a szóból? *(kardot ránt)*

JOSÉ Ki legyen?

DIEGO Nincs szebb a közös munkánál.

Pisztolyt rántanak, egyszerre sütik el. A Csendbiztos elterül.

JOSÉ Szomorú eset.

DIEGO Fatális.

Leveszik a kalapjukat, imádkoznak. José a padlódeszkát feszegeti, egy zsákot vesz elő, megemeli.

JOSÉ Ez már döfi. Kamatos kamat.

DIEGO *(Lázár felé int)* Hát ez?

LÁZÁR Kegyelem uraim, várjanak, kegyelem!

JOSÉ Sajnos tanú vagy.

LÁZÁR Én? Hát láttam valamit? Dehogy! Hiszen nincs is szemem! Hallottam valamit? Hogyan? Hiszen nincs fülem!

DIEGO No lám. Pedig a megboldogult csendbiztos szerint csak próbaidőn vagy.

JOSÉ Kár lenne érte. Mi a véleményed, Diego?

DIEGO Végül is... ha beletanul...

LÁZÁR Ha arra céloznak az Ellenőr urak, hogy felcsaphatok...

JOSÉ Mi csak egy módon célzunk. Így. *(Lázárra szegezi a pisztolyt)* Neked is ezt kell megtanulnod. És elég egyetlen mondat: pénzt vagy életet! Mindig ugyanaz: pénzt vagy életet! Hamar belejön az ember. Nem is tudom, mit csinálnék ha valaki egyszer azt felelné: életet!

DIEGO Lelőnéd.

JOSÉ Meglepetésemben.

DIEGO Amióta szegény Miguel barátunk tüdőgyulladást kapott kollégát keresünk.

JOSÉ Nem akarlak áztatni: Miguel egy késtől kapott tüdőgyulladást. Veszedelemes szakma a miénk.

DIEGO: Viszont szép! Betársulhatsz.

LÁZÁR Annyi mindenkit szolgáltam már, de...

DIEGO Köztünk nincsenek szolgák. Nálunk mindenki gazda.

JOSÉ Mindenki a maga ura! Szabad ember!

LÁZÁR Erről álmodtam mindig. Hálásan köszönöm a jóindulatukat... de nem tehetem. Én... *(bocsánatkérően)* becsületes úton akarok szabad lenni...

DIEGO Mit beszél ez?

JOSÉ Egy szavát sem értem.

LÁZÁR Még szolgállok egy ideig, és ha meglesz a pénz, fogadót nyitok. Bármikor benézhetnek hozzám, uraim - önök a vendégeim. Sőt, felveszek egy fogást az étlapra az önök tiszteletére. Becsinált a la Ellenőr. Mit szólnak? Persze majd ha itt lesz ideje... Nekem most még korai lenne a szabadság...

DIEGO Menthetetlen. Mit csináljunk vele?

JOSÉ Mit, mit? Mindig ugyanaz, de unom. Pénzt vagy életet!

DIEGO Mit vacakolsz, ha egyszer ügyis... *(elhúzza a kezét a toroka előtt.)* Majd aztán.

JOSÉ Mi vagyok én, hullarabló? *(Lázárhoz)* Pénzt vagy életet!

LÁZÁR Épp most mondtam, hogy nincs semmim.

DIEGO Ezt akartuk felvenni? Hova tettük a szemünket, José? Még hazudni se tud!

JOSÉ Szégyellem magam Diego. *(Lázárhoz)* Vedd le a csizmád, ott lesz a bukszád.

Lázár leveti a csizmáját.

DIEGO *(pénzt vesz ki belőle)* Egész tisztos summa.

LÁZÁR Kirabolnak? Az előbb még...

DIEGO Az az előbb volt.

JOSÉ Ez a dolgok rendje. A szolga szolgál, az ellenőr ellenőriz. Isten veled.

LÁZÁR *(duzzog)* Viszontlátásra.

DIEGO Félreértesz.

LÁZÁR Megígérték, uraim...

DIEGO Mégiscsak tanú vagy.

LÁZÁR Dehogya! Esküszöm!

ANITA Na, valami fennköltet...

LOPEZ Felség, már az isteni Plafon is megmondta, hogy alkotni csak remekműveket szabad... És én, felséged kegyére, kedvére, bájára, csábjára, remekművet alkottam. Ezt helyezem most felséged lába elé...

LÁZÁR *(a gyóntatószék előtt kuporog)* Azt hittem uram, képtelen leszek előlről kezdeni mindent. De a nyomorúság nagy tanítómester. *(Kolduló mozdulattal előrenyújtja a kezét)*

Belép a Nemes. Fitymálva nézi a kolduló Lázárt, a zsebébe nyúl, kotorászik, kifordítja mindkettőt. Üresek. Sajnálkozva vállat von, menne tovább, ám visszafordul.

NEMES Koldulsz?

LÁZÁR Mi tagadás, uram, koldulok.

NEMES Éhes vagy?

LÁZÁR Mi tagadás, éhes vagyok.

NEMES Szolga vagy?

LÁZÁR Igen, uram.

NEMES A gazdád?

LÁZÁR Nincs, uram.

NEMES Aztán hiszel-e?

LÁZÁR Miben, uram?

NEMES Miben, miben? Amiben kell.

LÁZÁR Természetesen. Abban hiszek.

NEMES Erősen?

LÁZÁR Ahogy parancsolja.

NEMES A hit nem parancs dolga. Az belülről jön. A fénye beragyogja a bizonytalanság éjszakáját, eloszlatja a szorongás sötétjét. Hit nélkül az ember olyan, akár a meztelen csiga. Pucér, védtelen, él,

növekszik, de nem tudja mivégre. Az embert a hit teszi emberré. És ha hisz, akkor nem vár parancsra, hanem cselekszik, mert tudja mi a dolga. Egyszóval?

LÁZÁR

Hiszek uram.

NEMES

Azután jól bírod-e magadat?

LÁZÁR

Ha eleget eszem, egy hegyet is eltolok.

NEMES

Erősen hiszel; jól bírod magadat; eddig rendben. Hát a tengert bírod-e?

LÁZÁR

Még sosem hajóztam, uram.

NEMES

Akkor nem is félsz tőle, ez is rendben. Felfogadlak. Mehetünk a kikötőbe. Onnan indulunk.

LÁZÁR

Hová, uram?

NEMES

Amerikába!

LÁZÁR

Amerikába!! Jaj nekem, oda akar vinni?

NEMES

Küldetésünk van. Az igaz hitet terjesztjük a pogányok közt az istenfélő konkvisztádorokkal. Te leszel a fegyverhordozóm.

LÁZÁR

Egyszer már majdnem elindultam Amerikába.

NEMES

És?

LÁZÁR

A meghívóimnak hirtelen közbejött valami.

NEMES

Itt az idő, hogy világot láss.

LÁZÁR

Ha meggondolom... én nem akarok Amerikába menni!

NEMES

No, fiam. Neked mostantól küldetésed van. És a küldetés alól kibújni nem lehet.

LÁZÁR

A hajón kapok enni?

NEMES

Kapsz.

LÁZÁR

Siessünk, uram.

NEMES

De sürgős lett.

LÁZÁR

A küldetés, uram.

A Nemes kivonul, Lázár követi, a gyóntatószék elé térdel. Lopez szintén a gyóntatószék felé oson. Nem tud zavartalanul elrejtőzni odabent, azért mögé bújik és les.

Elhagytam az óhazát. Az én szent életű konkvisztádor gazdám egész úton imádkozott. Ha szép idő volt, a fedélzeten, ha meg vihar, a kabinjában. Én meg, uram, egész úton hánytam. Tudja-e, Lopez úr, mi az? Végighányi a tengert innen Amerikáig; az ellenségemnek sem kívánom.

Kívülről Pedro hangja.

PEDRO

Lopez úr!

LÁZÁR

Szólítják, uram.

Lopez a gyóntatószék mögött toporog, bentről az Írnok aggódó harákolása.

PEDRO

Lopez úr!

LÁZÁR

Hívják, uram!

PEDRO

(beront) Lopez úr!

Lázár az érkező felé fordul, Lopez a helyére surran.

LÁZÁR

Mi olyan sürgős?

PEDRO

Meghalt a király!

LOPEZ

(kiugrik a gyóntatószékből) Micsoda?

PEDRO

Meghalt a király!

LÁZÁR

Jaj. Az ő nevében jártam be Amerikát.

LOPEZ

Mindennek vége. *(Lerogy)*

LÁZÁR

Mennyire szereti, mennyire gyászolja!

LOPEZ   Ökör! Senkit sem érdekel az életed! Belőled
nem lesz műalkotás, belőlem nem lesz udvari
hidalgó. Hiába a munka, a próba, a ruha!
Mennyi pénz, mennyi fáradság, mennyi kár!
Új király, új korszak, új divat, ki tudja,
mi lesz itt? *(letépi, megtapossa a gyöngyös
zekét.)*

LÁZÁR   Tényleg... nem lesz belőlem regény. *(Sir)*

PEDRO   Belőlem meg nem lesz... *(sir)* Micsoda nem
lesz belőlem, uram?

LÁZÁR   Belőled soha nem lesz semmi!

PEDRO   *(zokog)* Micsoda gyász!

ANITA   *(előrohan)* Hallottam! Micsoda gyász!

LOPEZ   Micsoda gyász!

LÁZÁR   Micsoda gyász!

                          Öszeborulva zokognak.

Vége az első felvonásnak

iskola igenis a kucsmagombára esküszik.
Ugyanis pirítva, szalonnacsíkokkal tálalva...

- LOPEZ   Nem érdekel. Ne az én gyomromon
                         kísérletezz! A pokolba a kucsmagombával!
- LÁZÁR   Amióta meghalt a király, uram olyan
                         szeszélyes. Miért nem folytatjuk, uram?
- LOPEZ   Értesz is te a művészethez. Ahhoz ihlet
                         kell. És cél! De most? Ki tudja mi a cél?
                         Új király, új korszak. Ha mondjuk a
                         rovargyűjtőket kedveli?!
- Tudod mennyi időbe telik míg kiállítok egy
                         valamirevaló rovargyűjteményt? Még akkor
                         is, ha az egész háznép álló nap bogarakat
                         hajkurász: szőrös bogymászót, ganajtúrót
                         és fabaszit!
- LÁZÁR   Fabaszit?!
- LOPEZ   Vagy teszem azt, a király odavan a
                         balettért. Tanulhatok pipiskedni. Esetleg a
                         nőkért bolondul. Állhatok kerítőnek. És ha
                         a férfiakért? Áldozzam fel magam?
- LÁZÁR   De uram!
- LOPEZ   Mennyi gond egy új király. Ki tudja kiben-
                         miben telik kedve? Ha kedveli a
                         szerecseneket pingálhatom magam feketére,
                         ha az arabokat, göndöríthetem magam, ha a
                         zsidókat, növeszthetek pajesz! Ha viszont
                         rühelli az idegeneket, mehetek mindezeket
                         lekaszabolni! Ráadásul ez a várakozás. Nem
                         bírom. Amíg kiderül, mit akar!
- PEDRO   *(beront)* Lopez úr!
- LOPEZ   Mi van?
- PEDRO   Egy úr van itt.
- LOPEZ   Miféle?
- PEDRO   Azt nem tudom.
- LOPEZ   Miért kellett nekem felfogadnom a világ
                         legostobább szolgáit?
- PEDRO   Szegénynek látszik.

LOPEZ Dobd ki.

PEDRO Bár inkább olyan álruhás álszegénynek.

LOPEZ Mondom, hogy engedd be!

PEDRO Igen, uram (*kiszalad*)

LOPEZ Te meg keríts körítést a szalonkához! És semmi újmódi trükk. Tejfölben puhított póréahagyma vagy kajsza lisztgomba legyen az asztalon.

Lopez előrejön. Lázár a konyhán át távozik, kezében kosár. Belép Pedro. Kecsesen hajladozik, ahogy tanulta.

PEDRO Coinfiso Hurteda Cardino Barriereo Terroro Horroro de Granada!

LOPEZ Fajankó! Miért nem ezzel kezdted?

PEDRO Ófelsége szépészeti minisztere!

GRANADA (*belép, egyszerű, kopott ruhában*) Fajankó. Most magyaráztam, hogyan kell. Semmi köntörfalazás. Valahogy így: itt a Granada. Rajta.

PEDRO Itt a Granada! A miniszter úr...

GRANADA Nem kell a rang! Hisz tudja mindenki. Egy kis tájszó viszont nem ártana hozzá. Mi vagy te fiam?

PEDRO Baszk.

GRANADA Remek. Egy kemény, lázadó kis nép! Egy kemény, lázadó baszk legény! Meglátod, most majd divatba jönnek a baszkok. (*kilódítja a színről*) Gyakorolj!

LOPEZ Miniszter úr...

GRANADA Hagyja, Lopez, hagyja! Semmi finomkodás. Szólítson egyszerűen Granadának. Most ez a helyénvaló. Az új király is a rugalmasságom miatt tartott meg a szépészeti minisztérium élén.

LOPEZ Gratulálok.

GRANADA Semmiség. Gyakorlat dolga. Persze nem csupán a rugalmasságról van szó, hanem arról, hogy én mindig is úgy gondolkodtam, ahogyan új uralkodónk - dicsőség nevére - csak a régi, megkövült viszonyok között ennek nem adhattam hangot. Más szóval mindig is azt gondoltam, amit most mondok, csak korábban nem mondhattam, amit gondoltam. Most viszont végre valóban azt mondhatom, amit gondolok.

LOPEZ És mit gondol?

GRANADA Amit mondok.

LOPEZ És mit mond?

GRANADA Hogy aranykor köszöntött ránk.

LOPEZ Nem ezt mondta az előző király trónralépésekor is?

GRANADA De akkor nem ezt gondoltam. Most viszont őszinte vagyok, kemény és egyenes. Ez az új stílus, Lopez.

LOPEZ Igen, uram... illetve Granada...

GRANADA Mindnyájan emberek vagyunk. Mindnyájan egyszerű spanyolok vagyunk, tehát egyenlőek vagyunk.

LOPEZ És akkor... nincs többé nemesség?

GRANADA Hová gondol, Lopez...? Az egyenlőség nem azt jelenti, hogy a fönt meg a lent összekeveredik. Hogyisne. Az természetellenes volna. Mindenki marad a helyén. Csak nem kell nagyon emlegetni.

LOPEZ Kapiskálom, Granada.

GRANADA Kapiskálni! Remek! *(jegyzetfüzetet vesz elő, leírja)* Hangyaszorgalommal gyűjtöm az efféle kifejezéseket. Az udvarban most így megyen a beszéd. Az irodalomban is. Hogy el ne felejtsem: örömhírt hoztam Lopez. Az új király is rajong az irodalomért.

LOPEZ Tehát semmi sem változott?

GRANADA Már hogyné változott volna! A stílus! Hol tart a regénnyel

LOPEZ Úgy feliben...

GRANADA És mi a téma?

LOPEZ Egy élet története.

GRANADA Kinek az élete?

LOPEZ Hát... hogy is mondjam... a szolgámé.

GRANADA Telitalálat! Éppen erre van szükség! Hozza elő nyomban és olvasson belőle valamit!

LOPEZ Őszintén szólva, nem is tudom, uram, hol van. Ugyanis nem én írom.

GRANADA Hogyhoggy?

LOPEZ Én alkotom, de írnoknak diktálom.

GRANADA Igen eredeti módszer, ugyanakkor ősi. Elvégre a királyok sem személyesen írják műveiket, a művész pedig a szellem királya. Olvastasson fel egy részt!

LOPEZ Írnok!

Az Írnok és Anita felriadnak az ágyban.

LOPEZ *(idegesen)* Írnok! Hol az ördögben bujkálsz? *(Granadához)* Mit csinálhat? Írnok!

ÍRNOK *(rohanva érkezik)* Itt vagyok!

LOPEZ A füleden ülsz?! Uram, én amint belemerítem a tollam a tintatartóba, se látok, se hallok.

GRANADA Olvass fel valamit a készülő regényből.

ÍRNOK Melyik részt parancsolja, Lopez úr?

LOPEZ Hát... én nem is tudnék hirtelenében választani...

ÍRNOK Parancsolja talán a legutolsó fejezetet, a konkvisztáddal?

GRANADA Mindig az utolsó fejezet a legizgalmasabb.

ÍRNOK *(Előveszi papírjai, a lapok üresek. Rögtönöz.)* "Tizedik fejezet arról, hogy..."

GRANADA Már a tizedik fejezet?

ÍRNOK Ha jobban megnézem, már a tizenkettedik. Tehát... "Tizenharmadik fejezet arról, hogy miképpen fordította hősünk egy nemes lelkű, ám lobbanékony hidalgó méltó haragját istennek tetsző irányba..."

GRANADA Úgy látom, igen erényes.

LOPEZ Utasításainak megfelelően.

GRANADA Utasítás? Lopez! Baráti tanács! Folytasd.

ÍRNOK Midőn épp kilépek a salamancai katedrálból, melyben hálát adék az úrnak a szép napért, látom ám, hogy a tér közepén délceg termetű nemes áll, s kardjával egy nemtelen csirkefogót fenyeget ily szavakat szólván: "Ebfi! Mit elkövettél, a gyengébb nemmel szembeni gyengédtelesség, istentelen tett!" A délceg hidalgó előtt fátylazott arcú hölgy állott, s egy senkiházi térdepelt. "Te nem hajlódtál alá elég sebesen a hölgy földre hullt keszkenőjeért." "Kegyelem", hörgé a nyomorult reszketve, ám a lovag dühe csak erősbült. "Ki a gyengébb nem ellen vét, halállal lakol!" - Khm... itt tartunk...

GRANADA Gratulálok! Remek! Mennyi erény! Mennyi nemesség! Az egészet át kell írni, az első szótól utolsóig.

LOPEZ Átírni?!

GRANADA A stílus elavult. *(Írnokhoz)* Add csak ide.

ÍRNOK Az írásom olvashatatlan ...

GRANADA Majd csak kibetűzöm.

ÍRNOK Ez csupán piszkozat. Már olvasom is.

(Mély lélegzetet vesz.) "Mikoron kifelé tarték a bilbaói katedrálból..."

GRANADA

Nem Salamanca?

ÍRNOK

Tényleg! Salamanca! Én magam sem tudom olvasni az írásom! "Mikoron kifelé tarték a salamancai katedrálból, látom, hogy egy sudár nemes nemtelen latrot fenyeget kivont szablyával: "Cudar csimasz!"

GRANADA

Állj. Az irány elavult. Na és mi következik ebből a stílre nézve?

LOPEZ

A csín, a becs, a csáb, a báj !

GRANADA

Nyavalyát! Ellenkezőleg! A nyers való!

LOPEZ

(megszeppenve, kérdőn) Az arány?

GRANADA

Francokat!

LOPEZ

Hát akkor... Az erény?

GRANADA

Az persze marad. Az erényt az új király megköveteli. Nem szabad ennyire lemaradnia a kor kívánalmaitól Lopez! Ez végzetes lehet. A stílus legyen parlagi, nyers, egyszerű, majdhogy földhözragadt. Semmi mélabú, semmi szenvedelem. Csakis a nyers való. A lovag ne körülményeskedjen annyit azzal a bűnözővel, hanem szóljon például így: "agyonvág-lak, te kurafi!"

IRNOK

(szótagolva írja) Agyon-vág-lak, te kurafi!

GRANADA

Rugdossa meg! Jó alaposan.

IRNOK

(mint fent) Rugdosni.

GRANADA

Szóval így ...nos, nem is akarok feltartani senkit a munkában. Folytassa csak, Lopez. Mintha itt se lennék!

LOPEZ

Most mindjárt? Akkor elsietek a szolgámért, ki a piacra, mert éppen póréahagymát vásárol, vagy kajsa lisztgombát... Sietek. *(Kihátrál, felragad egy kosarat, távolodik)* Lázár! Lázár!

GRANADA

Különös, igen különös.

IRNOK *(hajlongva behátrál a gyóntatószékbe)*
Bocsásson meg, miniszter úr, el kell foglalnom a helyemet...

GRANADA Egy gyóntatószékben? Hogy kerül ide?

IRNOK Szakmai titok... *(Magára rántja az ajtót)*

GRANADA Különös. Persze ki lát az alkotó ihlet vegykehájába? *(Fel-alá sétál)* Mennyi megfejthetetlen rejtély! És hogy unom ezeket a rejtélyeket. Az új stílusokat, az új igényeket, az új királyokat... Mit nem adnék egy halhatatlan uralkodóért... Meg egy kis pihenőért. Nincs itt valahol egy ágy?

(Belép a hálósobába, ahol Anita rendezkedik)

ANITA Húha!

GRANADA Oppardon. *(megtorpan)* Jól látok? Anita!

ANITA Granada úr!

GRANADA Anita lelkem! *(Kitárt karral közeledik)*

ANITA Nem szégyelli magát az úr?! *(Megöleli)*

GRANADA Én? Miért?

ANITA Amiért úgy kidobattott Madridból, hogy csak a tengernél tértem magamhoz?!

GRANADA Anita. Ez olyan régen történt. Két királlyal ezelőtt. Ki emlékszik már arra?

ANITA Én.

GRANADA Pedig a boldogság titka a rossz emlékezet.

ANITA De én arra is emlékszem hogy uraságod micsoda nagy életű ember volt akkoriban. Egész Madridban nem akadt párja.

GRANADA *(sóhajt)* Már-már elfelejtettem, milyen egy nő. De ahogy elnézlek, lassan eszembe jut.

ANITA Tisztességes, férjes asszony vagyok!

GRANADA Helyes. *(közelít Anitához)* De változtat-e a tisztességen, ha felelevenítünk egy-egy bensőséges pillanatot?

ANITA *(hátrál)* Ez az úr hálósobája! Csak egy pillanatra ugrottam be, hogy bevessem az ágyát.

GRANADA Lopez úr a piacra ment. Gyere, babám, mielőtt megvetné az ágyat, vessük belé magunk. Hohó! Milyen ízes szójáték. *(előkapja jegyzetfüzetét)* Mielőtt bevetné az ágyat, vessük belé magunk! Láttató.

ANITA Mi baj, uram?

GRANADA Semmi. Szakmai ártalom.. Gyere, babám!

ANITA Öt dukát. Szakmai ártalom. *(Granada savanyú képpel fizet)*

IRNOK *(kinyitja a gyóntatószék ajtaját)* Elment? Szerencsém, hogy még egy árva szót sem írtam. Legalább nem kell átírnom.

LAZAR *(Be, kezében teli kosár)* Uram!

IRNOK Itt lehetetlen nyugodtan alkotni. *(Visszamenekül a gyóntatószékbe)*

LÁZÁR Uram! Ha ez sem tetszik neki, egyen bolondgombát. *(a hálósobához ér)* Uram!

GRANADA *(rémült)* Rajtaütés? Egy miniszteren? Csapda! Merénylet! Őrség!

ANITA Csendesebben, uram ! Semmiféle merénylet. Ez a férjem. Éppenséggel az a szolga, akit annak idején uraságod volt kegyes az ágyamba dugni.

GRANADA Mit akar?

ANITA Tudom én?

LÁZÁR Uram, nézze meg a gombát! Most szedtem.

GRANADA Micsoda erőszakos alak!

ANITA Bújjon el!

GRANADA   Egy miniszter? Egy szolga elől?

ANITA   A hazatérő férj elől!

GRANADA   Ez esetben nem minősül meghunyaszkodásnak.
Csak gáláns kalandnak. Az persze más. Hová?

ANITA   Az ágy alá!

GRANADA   Az ágy alá? Micsoda közhely.

ANITA   Hogy lenne közhely? Egyedül maga lesz ott.
Granada becsusszan az ágy alá.

LÁZÁR   Itt a gomba, uram. *(megdöbben)* Anita!

ANITA   *(ártatlanul)* Mit akarsz?

LÁZÁR   Én mit akarok? Te hogy kerülsz ide?

ANITA   Az úr szobáját takarítom.

LÁZÁR   *(gyanakodva)* Sziesztaidőben?
(körülszimatol) Miért nem nyitottál ajtót?

ANITA   A szekrény tetején pókhálóztam.

LÁZÁR   Kiszólhattál volna.

ANITA   Majd megfeszültem a szekrény tetején
lábujjhegyen egyensúlyoztam a tollseprűvel
- egy szó sem jött ki a számon.

LÁZÁR   Hol a tollseprű ?

ANITA   Úgy megijesztettél, hogy kiejtettem az
ablakon. Mert ordítasz velem! Utánakaptam,
leestem a szekrényről, bevertem a lábam!

LÁZÁR   Ne haragudj.

ANITA   Itt! *(felhúzza a szoknyáját)* Mindjárt
megkékül.

LÁZÁR   Fáj?

ANITA   Fáj!

LÁZÁR   Meg tudsz bocsátani? *(Letérdel megcsókolja
Anita lábát)* Bocsáss meg, kérlek.

LOPEZ *(sietve érkezik, belép)* Mi ez itt?

LÁZÁR Uram, csak a kajszli liszti...

LOPEZ Ti az én szobámban ...

ANITA Épp takarítottam, amikor...

LOPEZ A szolgák az úr szobájában üzekednek?! Nyalják-falják egymást!

LÁZÁR Végül is a feleségem!

LOPEZ Az én szobámban nem a tiéd! Illetve az én szobámban csak én, illetve... Hol a pokolban jártál? Rohanok utánad a piacra, kereslek, kinevettetem magam, te pedig...

LÁZÁR A piacon nem volt kajszli lisztgomba, kimentem az erdőre, szedtem egy kosárral. Nézze meg.

LOPEZ Kit érdekel a gomba?! Azonnal folytatjuk.

LÁZÁR Mit?

LOPEZ A regényt.

LÁZÁR Tegnap azt mondta...

LOPEZ Ma meg ezt mondom! Máris. *(Kilöki Lázárt, majd Anitahoz)* Mi volt ez?

ANITA Takarítottam, erre rám tört Lázár, hogy megmutassa magának a gombát.

LOPEZ Szóval: semmi?

ANITA Hogy gondolhatja?

LOPEZ Mert az én szobámban csak én...

ANITA Természetesen.

LOPEZ Nem tudod, hova tűnt Granada?

ANITA Az ki, uram?

LOPEZ A szépirodalmi miniszter. Felfújta hólyag.

Cégéres barom. Látogatóban járt nálam, azt mondta, megvár, azután nyoma veszett.

AN!TA Ide nem jött be, annyit mondhatok.

LOPEZ Hm. Mi nyomban munkához látunk Lázárral... vagyis mindjárt jövök. *(kísiet)*

GRANADA *(Előbújik)* Felfújt hólyag?! Cégéres barom?!
Lopez a gyóntatószék előtt. Az Írnok kidugja a fejét, Lopez visszatolja.

LOPEZ Lázár! Lázár!

LÁZÁR *(futva érkezik)* Igen.

LOPEZ Ne húzd az időt! *(benyomakodik a gyóntatószékbe, fojtottan)* A térdem! A kezéd!

LÁZÁR Mit mond, uram?

LOPEZ Hogy miért nem kezded?

ÍRNOK Nem férek!

LÁZÁR Szólt, uram ?

LOPEZ Ne hallgatózz, hanem beszélj! *(Halkan)* Te meg ne beszélj, hanem hallgass!

LÁZÁR *(a gyóntatószékben)* Micsoda boldogság volt amikor újra kikötöttünk Spanyolhonban! A kikötőben megcsókoltam a földet, meg én. Örömnep volt, még ha a gazdám megbuggyant is, mire visszatértünk. Szégyen vagy sem nemesről effélet mondani, megbuggyant.
Granada és Anita az ágyon ülnek. Nevetnek.

GRANADA És arra emlékszel-e, amikor a Csókos Lola a csíkos szoknyájában táncolt a baldachinos ágy tetején?!

ANITA És a kövér Pancho mindenáron fel akart mászni hozzá !

GRANADA És mire felkapaszkodott, a baldachin összeomlott...

LOPEZ *(kilép a gyóntatószékből, szobája felé
oson, a szoba zárva)* Anita!

GRANADA *(riadt)* Már megint?

ANITA Lopez úr!

GRANADA Mit csináljak?

ANITA Vissza az ágy alá.

GRANADA Megalázkodjam egy közönséges hidalgó előtt?

ANITA Ezt már megbeszéltük. Gáláns kaland!
Granada az ágy alá bújik

LOPEZ Anita, miért zártad be?

ANITA A kilincset szidoloztam, közben
véletlenül elfordult a kulcs.

LOPEZ Lázár újra mondja a magáét. Minden olyan
mint régen. Gyere.

ANITA És a takarítás? Meg kell értenie uram, én
ilyen disznóólban egyszerűen képtelen
vagyok. *(seprűt ragad)*

LOPEZ De Anita ...

ANITA Itt a személtlapát. *(Kezébe nyomja)* Tartsa!

NEMES *(belép, járkál, zaklatott)* Emlékszel arra a
városra, amit felgyújtottunk?

LAZAR Mindet felgyújtottuk, uram.

NEMES De volt egy, ahol a vezérünk mindenkit a
tűzbe dobott.

LAZAR Minden városban így történt, uram.

IEMES *(fönláll, újraéli a történeteket)* Állt a
dombtetőn, beleszagolt az égő emberhús
szagába és dalos kedve lett. Azt énekelte:
Csiga-biga, gyere ki, ég a házad ideki!

LAZAR Mindnél azt énekelte, uram ...

NEMES Az egyik város különösen szépen égett. A völgyben. Emlékszel?

LAZAR Azt hiszem.

NEMES Ahogy néztem, nézegettem azt a várost, elhatároztam, hogy megtanulok hímezni.

LÁZÁR Hímezni?

NEMES Hímezni-hámozni! Jó, mi?

LÁZÁR Jó, uram.

NEMES Azt hiszed, megbolondultam.

LÁZÁR Dehogyan hiszem, uram.

NEMES Hit, hit! Mind ugyanazt makogja!

*Lopez az ágyon, kezében a szemétlapát.
Horkol. Anita megáll a seprűvel*

ANITA *(suttog)* Granada úr!

GRANADA Tessék?

ANITA Alszik!

GRANADA Hát lehet itt aludni?

ANITA A gazdám! Próbáljon meg kicsusszanni!

GRANADA Hogy én meneküljek?

ANITA Gáláns kaland.

GRANADA Mindig elfelejtem. *(megmoccan)*

LOPEZ *(felhorkan)* Mi van ezzel az ágygal? Mozog?

ANITA Maga mozgatja, Lopez úr!

LOPEZ Persze, persze...

Lázár a Nemeshez lép.

LÁZÁR Tegnap egy kereskedő járt itt, uram.

NEMES Miféle kereskedő?

KERESKEDŐ   És mondd csak... nem viselkedik mostanában
Furcsán a gazdád?

1. CÉHTÁRS   Nem mond... különös dolgokat?

LÁZÁR   Miről?

2. CÉHTÁRS   Például... bármiről, az istenfáját!

LAZÁR   Az én gazdám nem veszi szájára isten nevét!

KERESKEDŐ   Az bizony baj, mert akkor nem imádkozik
eleget.

1. CÉHTÁRS: Az ilyesmi pedig az Inkvizícióra tartozik.

LÁZÁR   Nem úgy értettem, uram! Imádkozik ő
megállás nélkül! És imán kívül is szót ejt
istenről. Éppen eleget.

KERESKEDŐ   Az bizony baj, mert ha valaki isten nevét
hiába veszi, bűnt követ el.

2. CÉHTÁRS   Az pedig megint csak az Inkvizícióra
tartozik.

LÁZÁR   Akkor mit csináljon?

KERESKEDŐ   Én csak annyit mondok, vigyázzon magára. Ne
üljön az aranyán, hanem költse el. Mielőbb.
Árukészletem minden igényt kielégít. *(Ki.)*

LÁZÁR   *(visszasiet a Nemeshez)* Uram!

NEMES   És arra emlékszel, amikor összefogdostunk
vagy ezer indiánt, hogy megtartjuk őket
rabszolgának?

LÁZÁR   Emlékszem, de most...

NEMES   És emlékszel-e arra is, hogy az
ezeröttszáz indián lefeküdt aludni, és
másnap reggel egyetlenegy sem ébredt fel.
De egyetlenegy sem! Emlékszel Lázár?

LÁZÁR   Hogyne. Láttam mindent. Aznap engem
állított őrségbe... A jelennel törődjön uram!
Odakint az a kereskedő és... a céhtársai

*Oldalvást feltűnik a Kereskedő és a két
Céhtárs. Hallgatóznak.*

NEMES Harácsoló banda! Bitóra velük! Ott feküdtek az indiánok szép rendes sorokban. Én nem tudom, hogyan csinálták. Fegyverük nem volt. Kötelük sem, hogy megfojtsák magukat. Nem Akartak rabszolgaként élni, - inkább a halál! Lefeküdtek és meghaltak. Ez igen. Ez már döfi! Micsoda istenük lehetett, aki segített nekik, mi?! Lázár, lehet, hogy az ő istenük erősebb a miénknél?

LÁZÁR Kérem, uram, ne mondjon ilyeneket!

NEMES Lehet, hogy jobb is, mint a miénk.

LÁZÁR Uram!

NEMES Meg szebb is!

LÁZÁR Halkabban!

NEMES Te Lázár, hát micsoda istenünk van nekünk? Azt ígérte: békesség! Igazság. Az ő színe előtt mindenki egyenlő. Az ő szeretete egyformán ragyog mindenkire. És mi, az ő harcosai plántáljuk eszméit az Újvilág földjébe. Mi meg rajongtunk. És mi lett a rajongásunkból? Kiirtottunk a nevében egy földrészt.

LÁZÁR Erről nem ő tehet...

NEMES Hát kicsoda?! Szélütött vén fajankó!

A Kereskedő és a Céhtársak elsietnek.

LÁZÁR Jaj nekem, hallgasson! A kereskedő, aki előbb itt járt, fenyegetődözött. A veleje az volt, ha uram nem önála vásárol, akkor nyakába szabadítja az Inkvizíciót!

Feltűnik a Kereskedő, az Inkvizítor és két papi poroszló. Hallgatóznak.

NEMES Reverendás rablóbanda! Akinek vagyona van, megnyúzzák, akinek nem tetszik a képe, kerékbe törik.

INKVIZITOR Betörni!

*A poroszlók berontanak, leteperik a Nemest
Lázár a sarokba bújik. Az Inkvizítor
bejön, a kereskedők kint állnak.*

INKVIZÍTOR   Az istenkáromlás eretnek bűnébe estél,
Fiam, tagadod?

NEMES   Répa, retek vagy banán, lóg a fán az
indián.

INKVIZITÓR   Játszod a bolondot. Ismerjük az ilyet. De
hiába játszod, a napnál is világosabb, hogy
eszeden vagy és csak sértegetsz. Ebben a
kurta versikében valamennyi főbenjáró bűnt
elkövetted. A retek a birodalom retekszín
lobogójára céloz. És mivel gúnyolja a
birodalmat, tehát hazaárulás. A répa
formájával a püspöki fővegre utal. Ez pedig
ad egy: sért bennünket, s mivel mi az Úr
szolgái vagyunk, sérti őt: istenkáromlás.
Ad kettő: mivel mi hatósági közeg vagyunk,
tehát hatósági közeg elleni vétség. Ad
három: mivel mi a király szolgái vagyunk,
egyben felségsértés. Ad négy: mivel
hangosan, több tanú jelenlétében hangzott
el: uszítás. Ad öt: egyben a törvényes rend
elleni izgatás. Mivel a bűnök egyenként is
elegendők és tagadhatatlanok, azt hiszem,
nem kell bíbelődnünk a csigával, nyújtóval,
hüvelykszorítóval, jöhet a máglya. És a
vagyonelkobzás. Aproó: hol az a vagyon?

NEMES   Sehol. Aranyam, kincsem, nincsen.

INKVIZITÓR   Ezek szerint mégis lesz dolgunk. Vigyétek!
(*Int*) A kettes pincébe. Csigával kezdjétek.

NEMES   (*míg elvezetik*) Csigá-biga, gyere ki, ég a
házad ideki.

INKVIZITÓR   (*észreveszi Lázárt, előpiszkálja a
sarokból*) Csigá-biga, gyere ki, ég a házad
ideki.

LÁZÁR   (*felnéz, felismeri az Inkvizítorban az
Ereklyeárust*) Uram! Ezt a meglepetést! Hát
megmenekült? Nem ismer meg?

INKVIZITÓR   Honnan ismernélek? Nem hiszen hogy...

LÁZÁR   Nem hiszi? A hit szó és a tagadósó nem fér

meg egymás mellett. Soha ne feledje, hogy a hit tömör jelmondata csupán ennyi: "Igen!" Ereklýeárus uram! De örülök, hogy épségben látom! Persze sejtettem én, hogy kivágja magát a Csendbiztos börtönéből amilyen furmányos szemfényvesztő. De hogy ilyen álruhát lopott? Nerm túlzás ez?

INKVIZÍTOR Rövid leszek. Ha egyetlen szót ejtesz arról, hogy-mint találkoztunk, nem a házad ég ideki, hanem te magad a máglyán. Világos?

LÁZÁR Teljesen.

INKVIZÍTOR Hidd el, a te érdekedben mondom. Végül is egy eretnek szolgája vagy. Tehát te magad is...

LÁZÁR Nem, én nem!

INKVIZÍTOR Ha akarom igen. De ha nem akarom, nem.

LÁZÁR Köszönöm.

INKVIZÍTOR Majd meglátod, hogy nincs mit. *(kikiált)* Machete úr! Jöjjön be! Motoza meg.

KERESKEDŐ *(belép)* Én ?

INKVIZITOR A Szent Hivatal az eretnekek elkobzott vagyonának egyharmadával azokat jutalmazza, akik az igazságszolgáltatás kezére juttatják az istentagadókat. Motozzon.

KERESKEDŐ *(megmotozza Lázárt)* Semmi. Hová titted a gazdád aranyát?

LÁZÁR Esküszöm, egyetlen aranya sem volt!

KERESKEDŐ Nem kellene ezt a fiút is egy kicsit...

INKVIZITOR Akkor nem tudna többé lábra állni. Mit szólna a város, ha megtudnák, hogy a konkvisztádort, aki mégiscsak a hit terjesztése végett kelt át az óceánon, az ön kifejezett sugallatára tartóztattuk le?

KERESKEDŐ A Szent Hivatal mindig is nevezetes volt a titoktartásról.

INKVIZITOR Igen, csakhogy az emberek, bármily elitélendő is e rossz szokásuk, mely olykor már-már káros szenvedéllyé fajul: gondolkodnak. És megkérdezik majd, ki sugallta a konkvisztádor letartóztatását. És ha a szolga eltűnik a kettes pincében, a gyanú óhatatlanul magára terelődik. Elegen látták járni-kelni a ház körül. Ám ha sértetlen marad, a gyanú órá

terelődik. Egy szolga, aki feladta a gazdáját a jutalomért? Mindennapi eset.

KERESKEDŐ Nagyszerű ötlet!

INKVIZITOR Ennek fejében a részesedését leszállítom egyharmadról egyötödre.

KERESKEDŐ Ezt nem teheti!

INKVIZITOR Meggyőzött. Szolga a kettes pincébe.

KERESKEDŐ Nem, nem, nem! Maradjon csak szabadon!

INKVIZITOR Úgy van, a vagyon tizede is szép summa.

KERESKEDŐ Egy tized?! Az előbb még...

INKVIZÍTOR Változnak az idők.

KERESKEDŐ Ugye nem bánja, ha előremegyek. *(Kisiet)*

INKVIZITOR Nem akar velem mutatkozni, kereskedő uram? Megértem. Olykor én sem akarok magammal mutatkozni. De nincs választási lehetőségem. *(Lázárhoz)* Mehetsz. A házat lepecsételem.

LÁZÁR Akkor most velem mi lesz, uram?

INKVIZITOR Szabad vagy.

LÁZÁR Ahhoz vagyon kell! Hogy lehetnék én most szabad?

INKVIZITOR Szolgálj, mint eddig.

LÁZÁR Ki fogad fel egy szolgát, akiről azt hiszi, hogy feladta a gazdáját?

INKVIZÍTOR   Nem könnyű. Az a baj a madridiakkal, hogy besúgni szeretnek, de a besúgókat nem állhatják. Mert kényes az ízlésük. Ráadásul ez a kedvenc témájuk. És minél több köztük a besúgó, annál többet és annál hangosabban beszélnek az erkölcsről.

LÁZÁR   De én nem vagyok besúgó!

INKVIZÍTOR   Kit érdekel mi vagy? Az számít, hogy mit terjesztenek rólad.

LÁZÁR   Uram, kötelessége kárpótolni engem ! Megfosztott a gazdámól, az állásomtól!

INKVIZITOR   Isten nyugosztalja. *(keresztet vet)*

LÁZÁR   Még él a gazdám!

INKVIZITOR   Nem vennék rá mérget.

LÁZÁR   *(keresztet vet)* Uram... fogadjon föl a Szent Hivatal.Ha az Inkvizícióhoz szegődöm, a polgárok biztosra veszik majd, hogy én adtam fel a konkvisztádort...

INKVIZITOR   ...a megboldogult konkvisztádort...

LÁZÁR   És az álnok kereskedő...

INKVIZITOR   ...az istenfélő kereskedő...

LÁZÁR   ...mentesül minden jogos gyanútól...

INKVIZITOR   ...méltatlan gyanúsítgatástól...

LÁZÁR   Így tehát jól jár ő, jól járok én, és jól jár a Szent Hivatal, mert kiváló munkaerőt szegődtetett.

INKVIZITOR   Te adtad fel a gazdádat?

LÁZÁR   Nem.

INKVIZITOR   Na látod. Menj. És ne feledd: aki jót tesz a Szent Hivatallal, azzal jót tesz a Szent Hivatal.

Inkvizítor ki. Lázár a gyóntatószékre térdepel.

LOPEZ Az úr a szolgálójának?

ANITA És a szeretőjének?

LOPEZ Hogyne hoznék. *(Kioson.)*

Anita sikertelenül költögeti Granadát.

LOPEZ *(visszatér, ételt hoz)* Van itt minden földi jó. Én is úgy megkívántam.

ANITA Farkaséhes vagyok.

Jóízűen falatoznak.

LÁZÁR *(a gyóntatószék előtt)* Ujjal mutogattak rám: "Ez az, aki a gazdáját az Inkvizíció kezére adta!" Okkal ok nélkül megverték, még az utcakölykök is megkergettek. A börtön Kánaánnak tűnt ehhez a szabadsághoz képest.

Megjelenik a börtönőr. Lázár odasomfordál.

Jó napot kívánok!

BÖRTÖNŐR Hö.

LÁZÁR Maga őrzi ezt a börtönt?

BÖRTÖNŐR Hö.

LÁZÁR Nem valami bőbeszédű.

BÖRTÖNŐR Hö.

LÁZÁR Hogyan lehet ide bekerülni ?

BÖRTÖNŐR Be akarsz kerülni? *(Nevet)* Miért?

LÁZÁR Adnak enni?

BÖRTÖNŐR Kenyeret és vizet.

LÁZÁR Jobb a semminél. És van mire feküdni?

BÖRTÖNŐR Egy marék szalma.

LÁZÁR Az utcán az sincs. Hogy lehet ide bejutni?

BÖRTÖNŐR Bejutni? De kijutni?!

LÁZÁR Mégis, hogyan?

BÜRTONOR Gyilkolás, útonállás, zsebmetszés.

LÁZÁR Olyan soká azért nem maradnék. Mondjuk... egy börtönőr szidalmazásáért mennyi jár?

BÖRTÖNŐR Két hatalmas pofon.

LÁZÁR Aha. És egy börtönőr bántalmazásáért?

BÖRTÖNŐR Enyhe bántalom egy év, súlyos, gálya.

LÁZÁR Enyhe bántalom épp megteszi. Azután mit szólna hozzá uram, ha lecserdítenék egyet?

BÖRTÖNŐR Attól függ.

LÁZÁR Mitől?

BÖRTÖNŐR Ha jókedvemben találsz, akkor csak félig verlek agyon, de ha rosszban, akkor nem végzek félmunkát. Volt, aki rosszul mérte fel a hangulatomat, be akart jutni a börtönbe, és most kint van a temetőben!

LÁZÁR Elég kockázatos. Most éppen milyen a hangulata, uram?

BÖRTÖNŐR Elég jó kedvre hangoltál az ostoba kérdéseiddel...

LÁZÁR Isten neki. *(Lekever egyet)*

BÖRTÖNŐR Te csorvasz! *(megveri, megrugdossa Lázárt)*

LÁZÁR Elég, uram... félig már agyon vagyok verve...

BÖRTÖNŐR *(megnézi)* Csakugyan. Gyerünk te himpellér.

LÁZÁR *(Belódítja Lázárt a gyóntatószékbe, kimegy)* Tényleg félig vert agyon, se jobban, de kevésbé. És tényleg épp egy évet kaptam. Végre egy szavatartó ember! De hamarosan híre ment a szakácstudományomnak, és egy hónap múlva már én főztem a börtönkapitánynak. Mígnem egy este egy régi jó barátja jött hozzá vacsorára. Maga, Lopez úr. Emlékszik, ugye? Ott találkoztunk először, a börtönkapitány kvártélyán! És

amikor szabadultam, felfogadott és
bemutatta nekem Anitát...

*A hálósobából Lopez lép elő, mögötte
Anita.*

LOPEZ Lázár fiam, lépj közelebb, ne légy
elfogódott. Bemutatom a szolgálómat, a te
jövendőbelidet.

Anita még mindig Lopez háta mögött.

LÁZÁR Uram, miért ilyen jóságos velem?

LOPEZ Az isten is egymásnak teremtett benneteket.
Meg azután biztonságosabb, ha egy házaspár
látja el a teendőket a ház körül. Lépj elő,
Anita!

ANITA *(felismeri Lázárt)* Jaj.

LÁZÁR *(felismeri Anitát)* Anita!

LOPEZ *(Gyanakodva)* Ismeritek egymást?

LÁZÁR Akkor láttam, amikor a hátam közepét.

ANITA *(rémült)* Azt se tudom, hogy hívják...

LOPEZ Mondtam eleget. Lázár, a vőlegényed.

LÁZÁR *(szenved)* Uram, biztos ebben?

LOPEZ Inkább koldulni akarsz?

LÁZÁR Azt nem, csak hát...

LOPEZ Talán nem tetszik? Pompás asszony...

LÁZÁR Hajjaj, telivér.

LOPEZ Honnan veszed?

LÁZÁR Csak rá kell nézni. Az ilyesmit megérzi a
férfi.

LOPEZ Tehát, Anita. Akarsz-e Lázár felesége
lenni? Társa leszel-e jóban, rosszban? És
te, Lázár, akard-e hitvesednek Anitát, az
én feddhetetlen szolgálómat?

ANITA Hát hogy az ördögbe ne akarnék?

LÁZÁR Mi mást tehetnék?(szinte kiabál) Akarom!

LÁZÁR (a gyóntatószékhez) Kiházasította a megunt szeretőjét, és ki lehetett volna alkalmasabb férj mint én... De megbékéltem. Mert szavát adta, hogy Anitához többé egy ujjal se nyúl, s meg is tartotta a szavát mind a mai napig, igaz, uram? Igaz? (csönd) Uram! Megtartotta a szavát, igaz? (harákolás) Szóljon már egy szót. (köhögés) Rosszul van? (felugrik, kinyitja a fülke ajtaját, bent az Írnok kuporog) Semmi baj?

IRNOK Semmi.

LÁZÁR Örülök. (csönd) Uram.

IRNOK Tessék.

LÁZÁR Hiszen maga nem az én uram, uram! (elképedve) Ki maga? Hogy kerül ide?

IRNOK (kínban) Hát csak úgy erre jártam, gondoltam, megpihenek.

LÁZÁR Mit csinál itt?

IRNOK Én? Hát... Írok. Írogatok.

LÁZÁR Mit?

IRNOK Az életedet, Lázár fiam. Parancsra tettem! Írnok vagyok, felfogadtak.

LÁZÁR És hol van az én uram, uram?

IRNOK Nem tudom.

LÁZÁR (fenyegetően) Mi van itt?!

IRNOK (kínban) Ne tőlem kérdezd!

LÁZÁR (elkapja az Írnok nyakát) Ki vele! Amíg beszéltem, a fülkében végig maga ült? Hol a gazdám?

IRNOK Ott. (A szoba felé mutat) A nyakam!

LÁZÁR Jó helyen van a markomban, nem vész el! (A

szoba felé vonszolja az Írnokot, ordít.)
Lopez úr!

LOPEZ *(pánikban)* Mi ez?

ANITA Az előérzeteim! Megsejtett valamit.

LOPEZ Bebújok az ágy alá. Tagadj le!

ANITA Nem lesz jó, Lopez úr! Ez a maga szobája!

LOPEZ És?

ANITA Nekem kell az ágy alá mennem! *(Az ágy alá bújik, Granada mellé.)*

LÁZÁR *(az Írnok nyakát szorítva beront)* Adja elő a feleségem!

LOPEZ Miféle feleséged? Itt? Hogyan?

LÁZÁR Maga meg a feleségem... ne tagadja! Mindent tudok! Az Írnok megmondta! Hol van?

LOPEZ A markodban.

LÁZÁR A feleségem!

LOPEZ Honnan tudjam ?

GRANADA *(felébred, megpillantja Anitát)* Anita!
(Felül, beveri a fejét, elájul.)

LÁZÁR Megvagy! *(Elengedi az Írnokot, az ágyhoz rohan, két lábánál fogva kirántja Granadát. Döbbent)* Ez ki?

LOPEZ *(természetesen)* Granada, a szépirodalmi miniszter. *(dühöngve)* Hogy kerül ez ide?

LÁZÁR Ahá! Anita! *(az ágy túloldalához ugrik, Anita menekül)* Megállj, te utolsó, adok én neked! Hogy amíg én... addig te...

IRNOK *(Lopezhez támoanyag)* Ez napi egy-hetvennel meg van fizetve?

ANITA Nekem csak egy-ötvenet vallott be! Pimasz!

LÁZÁR Milyen egy-ötven? Mire adott egy ötvenet?

GRANADA (felül) Mi ez? Hol vagyok?

LOPEZ A szobámban. Előbb az ágyam alatt. Azelőtt az ágyamban.

GRANADA Valóban?

LOPEZ Méghozzá nem egyedül...

GRANADA Valóban.

LÁZÁR (ordít) A feleségemmel?! Ez a gazember is?! Agyonverem! (Granada felé fordul) De hiszen ismerem én ezt a kanmajmot.

GRANADA Mi? Hogy én... Ki ez?

LÁZÁR Maga veretett félholtra a fogdmegeivel! Amikor maga helyett háltam Anitával a bordélyban!

LOPEZ Anita a bordélyban!?

LÁZÁR De mennyire! Rájárt fél Madrid!

LOPEZ Egy kéjnő az én házamban?

LÁZÁR Miért, magát csak szolgálóként szolgáltatta?

LOPEZ Amíg csak engem, addig rendben!

LÁZÁR Igen?

LOPEZ Úgy értem, amíg csak kettőnket, addig...

LÁZÁR Hát minden cégéres gazembert tárt karokkal fogadott a feleségem? Még a végén kiderül, hogy ezt a tintanyalót is?

ANITA Dehogy fogadtam tárt karokkal! Zsarolt!

IRNOK Nem zsaroltam, ő akarta!

LÁZÁR Szóval ez is?! Nincs még valaki? A szomszédok, a sarki koldusok az utcagyerekek? Mind itt kurrogtak a hátsó szobában, míg én ökör odakint gyóntam...

GRANADA Lopez, szóljon rá a szemtelen szolgáljára! Ez mégiscsak sok!

LÁZÁR Kuss.

GRANADA Mit mersz mondani őfelsége miniszterének?

LÁZÁR *(fenyegető)* Azt, hogy kuss.

GRANADA Értem. Milyen nyers egyszerűség

LÁZÁR Mennyi szép ember! Mennyi "uram"... mennyi "gazdám"! Én becsülettel szolgáltam valamennyiüket. De maguk nem gazdálkodtak velem becsülettel. Várjanak, visszajövök!

Lázár kirohan, a többiek hosszan néznek egymásra, felméri a helyzetet, az egymáshoz való viszonylatokat.

LOPEZ *(Tétován)* Én... nem is tudom...

GRANADA Úgy látom, rám itt most már nincs szükség.. Dolgozgasson, Lopez, csak így tovább.. ha kész a regény jelentkezzen... Isten áldjon mindenkit. *(Kimegy)*

IRNOK Jobb lesz, ha indulok magam is. *(Hajlongva távozik, megpillantja a közeledő Lázárt, bebújik a gyóntatószékbe)*

LOPEZ *(Anitához)* Akkor most számolunk!

ANITA Jaj, uram, számolni ráérünk később is most szedjük a sátorfánkat, mielőtt leszámolnak mindkettőnkkel!

Beront Lázár, az Inkvizítor, két poroszló.

LAZAR Ez az! Itt áll! *(A gyóntatószékre mutat)*

INKVIZITOR Semmi kétség. Egy gyóntatószék.

LÁZÁR A templomon kívül! A ház gazdája, Lopez de Navarro úr ácsoltatta a legnagyobb titokban, hogy papként gyóntasson, holott nincs felszentelve! Ez eretnokség!

INKVIZITOR Nagyon úgy hangzik. Persze, attól függ...

LÁZÁR Mitől! Ez eretnokség! És paráznaság!

INKVIZITOR Paráznaság?

LÁZÁR Melyet Lopez úr a feleségemmel üzött rendszeresen! A feleségem, tisztesség ne essék szolván, uram, fél világ kurvája!

INKVIZITOR Fiam!

LÁZÁR Bocsánat, elragadott az indulat.

INKVIZITOR Lássuk! Hogy valakit eretneknek minősítünk-e vagy sem, az nem elhamarkodott indulatok, hanem megfontolt döntések kérdése. Mit tudsz Lopez úr vagyonáról?

LÁZÁR Tetemes birtokok Asturiában, Estremadurában, Zaragoza vidékén és egy vadaskert a Pireneusokban!

INKVIZITOR Eretnekség.

LÁZÁR Abban a szobában tartózkodik az egész társaság. Lopez úr, a feleségem és valamennyi kitartója!

Az Inkvizítor int, a poroszlók kirángatják a szobából Anitát és Lopezet.

LOPEZ Nem vétettem semmit!

INKVIZITOR Mi ez itt? *(A gyóntatószékre mutat)*

LOPEZ Egy gyóntatószék.

INKVIZITOR Egyházi kegytárgy. Magánhasználatban.

LOPEZ Megmagyarázom ...

INKVIZITOR A tényállás világos. Papi tevékenység jogosulatlan gyakorlása. Börtön és vagyonelkobzás. Első lépésként.

ANITA Semmi közöm a gyóntatószékhez, nem tudtam róla, nem láttam...

LÁZÁR *(kétségbeesetten)* Hazudik! Mindent tudott, ha ugyan nem ő találta ki az egészet! Mit tettél velem, Anita? Egész csapat férfit hurcolt a hitvesi ágyamba! *(Zokog hüppög)* Kur-váál-kodott ...!

ANITA Te eszelős! Mindent tönkretettél!

LÁZÁR

Kur-vááál-kodott!

ANITA

dühös) Pénzt gyűjtöttem! Nekünk! A fogadónkra! (*dühös őszinteséggel*) Mit gondolsz, szórakoztam? Többet tettem a fogadóért, mint te! Hány évi béredből futja egy házra? Ha öt életet végigszolgálsz akkor se keresel annyit, amiből annyi földet vehetsz, hogy beletemethetnének! Én meg? Gyűjtöttem! Hogy így? Na és? Mindenki azzal keresi a kenyerét amivel tudja. Azt adja el, amije van. Azt viszi a vásárra, amit más meg akar venni. És hogy közben néha jól éreztem magam? Irigyled? Nem elég neked, hogy te is jól érezted magad? És az sem, hogy egyedül téged szerettelek, azóta, hogy visszautasítottál? Az pedig elég régen történt... Hülye... Gyűlölöd azokat, akik nálam jártak? Miért nem vagy hálás nekik, hogy hozzájárultak Lázár fogadójához? Nézd milyen ház lett volna! Meglepetésnek szántam! Nesze! Itt a meglepetés! (*Egy zacskó pénzt vág a döbbsent Lázár elé*)

LÁZÁR

Anita! Én nem tudtam...

INKVIZITOR

Fő, hogy most már tudod.

LÁZÁR

Nem ezt akartam...

INKVIZÍTOR

Így sikerült, fiam... (*Felemeli a pénzt, elteszi*) A paráznság bére. Lefoglalom.

LÁZÁR

(*kétségbeesetten*) Uram, nem lehetne hogy a feleségemet békén hagyják és...

INKVIZITOR

Velünk nem lehet cicázni. ?

LÁZÁR

(*dühödt*) A feleségemet igen?! A szoknyapecéreket nem?!

INKVIZITOR

Túlbugzó vagy, fiam.

LÁZÁR

(*észbe kap*) Hol vannak? Itt még voltak ketten! (*körbejár*) Az írrok! És Granada úr. Hol vannak? (*Kirohan, a következő jelenet során végig a háttérben kutat*) ?

INKVIZITOR

(*Anitát mustrálgatja*) Lányom, lányom... Elszorul az ember szíve, hogy ilyen teremtést kell pincebörtönre ítélni. Hanem...

talán kínálkozna valami megoldás. Nem, nem. Lehetetlen. Első a kötelesség. (súgva) De ha éppen szükségem volna egy hozzáértő gazdasszonyra... elszegődnél hozzám?

LOPEZ

Na, szépen vagyunk. ?

ANITA

Tudhatja méltóságod: hites uram van. És szeretem is. Sajnos.

INKVIZITOR

Persze. Marad a pincebörtön.

ANITA

Igaz... ha úgy vesszük, elárult engem.

INKVIZITOR

Ha úgy vesszük.

ANITA

Ha úgy vesszük, nem tartozom neki semmivel.

INKVIZITOR

Ha úgy vesszük.

LOPEZ

Ribanc, lotyó! Céda, cemende, szajha, szuka! (hökkent) Micsoda stílus! ?

ANITA

És mi lenne a dolgom?

INKVIZITOR

Majd megbeszéljük. (A poroszlókhoz)
Elvezetni! Egyes lakosztály!

Anitát elvezetik.

Nos Lopez úr, mit szépítsük, benne vagyunk a pácban. Ennyi tehetség, fáradság és mind hiába. Nehéz kenyér az irodalom.

LOPEZ

Ön tudta ?

INKVIZITOR

Mi mindent tudunk.

LOPEZ

Mit meg nem tennék, ha meg nem történtté tehetném, ami megtörtént.

INKVIZITOR

A stílusa egyenesen rendkívüli!

LOPEZ

Mily szívesen szolgálnám e stíllel a tiszteletreméltó Hivatalt.

INKVIZITOR

Nem elég.

LOPEZ

Tehetiséggel, melyet dicsérni méltóztatott.

INKVIZITOR   Nem elég.

LOPEZ   Kardommal!

INKVIZITOR   Nem elég. Beszélgessünk magánemberként. (*Lopez felderül*) A birtokai feléről. (*Lopez lekonyul*)

LOPEZ   Nem lesz az egy kicsit sok?

INKVIZITOR   Talán nem érti. Birtokai másik felét ugyanis ez esetben szabadon élvezheti. Más szóval életben marad, ha már ily nyersen kell fogalmaznom. Sőt, továbbmegyek. Őszinte híve vagyok az ön képességeinek. Úgy vélem, az ön helye az udvarban van.

LOPEZ   Az udvarban? Én? Ó! Hisz ez volt minden álmom.

INKVIZITOR   ...és mindennek fejében csak egy apró szívességet kérek. Alapos okunk van feltételezni, hogy a király közvetlen közelében eretnekség ütötte fel a fejét. Ön, Lopez úr, alaposan kinyitja a fülét. S elmeséli mindazt, amit az udvarban hall. Ennyi az egész.

LOPEZ   Örömmel.

INKVIZÍTOR   Nos, úgy vélem, minden fontos dologról szót ejtettünk, a részletekről majd később. (*A poroszlókhöz*) A főherceghez!

*Lopez*t kivezetik. Az Írnok bújlik ki a gyóntatószékből. Köpenyét fejére borítja, sántít, megragadja a gyóntatószéket, és kirángatja a színről.

                                      (*Észreveszi*) Hát te?

IRNOK   (*pöszén*) A szekresztyész vagyok, uram, a templomból. A plébános úr meghallván a szörnyű eszetet, elküldött a meggyalázott gyóntatószékért, hogy ismét fölszentelhessük.

INKVIZITOR   Vigyed, vigyed !

IRNOK   Köszönöm, uram. (*Kihúzza a színről*)

LÁZÁR *(dühöngve visszajön)* Szóval megúszták?!
(felzokog) Uram, én olyan boldogtalan
vagyok ! A feleségem, a gazdám... feladtam
őket! Áruló lettem, gazember! Hogy tehettem
ilyet? Szörnyeteg vagyok.

INKVIZITOR Majd megvigasztalódsz. Hiszen szabad vagy.

LÁZÁR Már nem akarok.

INKVIZITOR *(értetlenül)* Nem?

LÁZÁR Amióta az eszemet tudom, a magam ura
akartam lenni. De meggondoltam. Mi minden
történt a gazdáimmal! Egyikük sem végezte
jól. A gazdák, uram, akár gazemberek, akár
tisztességesek, mindig akarnak valamit.
Többet, egyre többet. Végül egymásnak esnek
és rajtavesztenek mind. A magam uraként
biztosan én is többet akarnék. Mindig csak
egyre többet. Észre sem venném, úgy ásnám
meg a saját síromat. De amíg szolga vagyok...
A szolga csak élni akar és semmi egyebet.
És az éppen elég. Ha körülnéz
Spanyolországban, mit lát? A gazdák jönnek-
mennek. A szolgák maradnak. Ennyi az egész.

INKVIZITOR Úgy mondják, jó szakács vagy.

LÁZÁR Egyre jobb. Valóságos művész. Ugye
felfogad, uram?

INKVIZITOR Én ugyan nem. Van már gazdasszonyom.

LÁZÁR De uram, én becsületesen...

INKVIZITOR Hagyjuk. Feladtad a feleségedet és a
gazdádat. Holnap engem juttatsz az
Inkvizíció kezére?

LÁZÁR Egy inkvizítort?

INKVIZITOR A Hivatal nem én vagyok, nem te és nem ő.
Csakis önmaga. Mostanában hírek kaptak
szárnyra, hogy az új király meg akarja
nyirbálni a Szent Hivatal hatalmát.
Badarság. Az Inkvizíció örök. Királyok
jönnek-mennek. A Hivatal marad.

LÁZÁR Akkor szolgálhatok?

INKVIZÍTOR   Annak ára van. Fel kell esküdnöd.

LÁZÁR   Esküszöm.

INKVIZITOR   Lemondasz vagyonodról.

LÁZÁR   Lemondok.

INKVIZITOR   Feleségedről.

LÁZÁR   Már lemondtam.

INKVIZITOR   Élethossziglan szolgálod a Szent Hivatalt,
az övé vagy szőröstül-bőröstül.

LÁZÁR   Esküszöm.

INKVIZITOR   Ennek fejében mindig lesz hol aludnod, lesz
mit enned, lesz kit szolgálod.

LÁZÁR   Úgy segéljen.

INKVIZITOR   A főfoglár mellett lesz a szállásod. Főzöl
a foglyoknak. Az én házamba csak akkor
léphetsz, ha parancsot kapsz. *(Kimegy.)*

LÁZÁR   *(önmagának)* Igen uram.

PEDRO   *(belép, csomagot hoz)* Az egyenruhája,
Mester. Az Inkvizítor küldi.

Lázár beöltözik.

                                  Jól áll.

*Lázár a konyhába meg, Pedro követi. Lázár
vizet csorgat a sorba rakott poharakba.
Pedro kenyeret szeletel, majd kitör.*

                                  Azelőtt annyi mindent szeleteltem.
Emlékszik, Lázár mester? Borjúszegy,
őzgerinc, libamáj, medvetalp,
fácánpüspökfalat.

LÁZÁR   *(ingerült)* Fogd be a szád ...

PEDRO   És a fűszerek! Gyömbér, babér, kömény,
kapor... és a modern borsok, az Újvilágból!

LÁZÁR Mit gondolsz, én szívesebben töltögetem a vizet, mint a malagát meg a madeirát?

PEDRO Most pedig kenyér! *(Belevágja a kést a veknibe)* Nekem elég volt, Lázár mester!

LÁZÁR Majd te mondod meg, mi elég, mi nem! Hallgass, vagy szájon váglak!

ANITA *(belép)* Lázár!

LÁZÁR Igen, Anita.

ANITA Anita asszony.

LÁZÁR *(fogcsikorgatva)* Anita asszony.

ANITA Az Inkvizítor vendéget vár. Két adag medvetalp áfonyával. Hozzá malagabor. Velencei metszett üveg, ezüst étkészlet.

LÁZÁR Igen.

ANITA Gyorsan.

LÁZÁR Igen. *(Nem mozdul)*

ANITA A füleden ülsz?

LÁZÁR Élvezed, hogy kínozol?

ANITA Mi ez ahhoz képest, amit te követtél el ellenem?

LÁZÁR Megbántam.

ANITA Késő.

LÁZÁR Nincs egy jó szavad hozzám.

ANITA Örülj, hogy nincs rossz se.

PEDRO Lázár mester, mi lesz a medvetalppal?

LÁZÁR Takarodj az udvarra!

Pedro kisiet.

LÁZÁR Szeretlek. Jobban mint valaha, jobban mint amikor először, jobban mint amikor utoljára láttalak.

ANITA Én hú vagyok a gazdámhoz. Tőled tanultam.

LÁZÁR A feleségem vagy!

ANITA Magyarázd az Inkvizítornak.

LÁZÁR Ki vetheti a szememre, hogy kívánom a feleségemet? Bocsáss meg.

ANITA *(megcirógatja Lázárt)* Szegény Lázár.

LÁZÁR Egyetlenem... könyörgök... csald meg velem az Inkvizítort.

A konyha elsötétül, a szoba kivilágosodik. Lopez és az Inkvizítor az asztalnál. Lopez gyöngyös zekében.

LOPEZ Nem hittem volna, mi minden történik az udvarban. Bűntanya.

INKVIZITOR Nem túloz, Lopez úr?

LOPEZ Erkölcsi fertő! Itt van például a szépirodalmi miniszter. Olvas!

INKVIZITOR Ez így kevés. Mit olvas?

LOPEZ Csak távolról tudtam belelesni.

INKVIZITOR Menjen közel. Olvasson bele.

LOPEZ Hát... megpróbálhatom. De ez a Granada akkor is gyanús. Egy udvarhölgyel cicázott!

INKVIZITOR Nem eretnokség.

LOPEZ A falhoz nyomta.

INKVIZITOR Az se.

LOP Felemelte a szoknyáját!

INKVIZITOR Hagyja már.

LOPEZ Gúnyosan nyilatkozott nagyságodról!

INKVIZITOR Igen?

LOPEZ *(fúj egyet)* Na végre. "Felfújta hólyag.

cégéres barom. Tökkelütött pojáca”.

INKVIZÍTOR

Mi?!

LOPEZ

Ezt mondta.

INKVIZÍTOR

Érdekes. Kaptam egy jelentést, mely szerint ezeket a szavakat ön mondta rólam. Szó szerint ugyanezt.

LOPEZ

Hogy én? Soha! Itt süllyedjek el, ha...
(kapcsol) Rólam is jelentenek?

INKVIZÍTOR

Természetesen. Mindenkit figyel valaki.

LOPEZ

Önt is?

INKVIZÍTOR

Minden szavamat. Mint mindenkiét.

LOPEZ

De miért?

INKVIZÍTOR

Mert ez a világ rendje. A kölcsönös figyelés tart egyensúlyban mindent. Enélkül bizonytalanná és kezelhetetlenné válna a birodalom – végső soron a világ.

LOPEZ

Nem értem.

INKVIZÍTOR

Senki sem várja öntől, hogy értse.

Belép Anita és Lázár, tálakat cipelnek.

ANITA

(elképed) Lopez úr!

LÁZÁR

(elképed) Lopez úr!

LOPEZ

Inkvizítor úr, hogy kerül ez ide?

INKVIZITOR

Ő a börtönszakács.

LÁZÁR

Nagyságos uram, hogy kerül ez ide? A cellából?

INKVIZITOR

(vállat von) Az udvarból.

LÁZÁR

(leteszi a tálcát) Szóval haja szála sem görbült. Sőt, az udvarba került.

LOPEZ

(diadalmasan) Úgy bizony.

INKVIZITOR   Itt az első oldalon az áll szépen felírva:
Szegény Lázár jó sora és viszontagságai.

LÁZÁR   *(felderül)* A műalkotás! Az életem! Az
életem regénye. *(átveszi a könyvet,
belelapoz)* De hisz ebben nincs semmi. Üres.

INKVIZITOR   *(vállat von)* Úgy látszik, eddig jutott az
írnok. Hát akkor lássunk hozzá, Lopez úr. A
medvetalpat tényleg utánozhatatlanul
csinálja. Jó étvágyat.

ANITA   *(Megsimogatja Lázár fejét)* Szegény Lázár.

*Anita tálal. Lázár a könyvvél átmegy a
konyhába. Leereszkedik a padlóra, s ujjával
követve a sorokat, mintha olvasná, tagolja
a címet.*

LÁZÁR   Szegény Lázár jó sora és viszontagságai...
Azért... megírhatta volna.

PEDRO   *(belép)* Mester, a főfoglár dühöng, hogy
késik a foglyok vacsorája. Csak tudnám mit
van úgy oda. Kenyér meg víz, nem mindegy
mikor kapják?

LÁZÁR   Ma ünnepi vacsorát kapnak a rabok.

PEDRO   Mit ünneplünk?

LÁZÁR   Hogy elkészült az életem regénye. És ilyen
csak egyszer történik az emberrel. Négy
fogást kapnak a fogoly urak.

PEDRO   Négy fogás? Miből?

LÁZÁR   Abból, ami van.

PEDRO   De hát nincs más, csak kenyér és víz.

LÁZÁR   Most már biztos, hogy sosem viszed semmire.
Na figyelj. *(Amiről beszél, rögtön készíti)*
Előétel: falatkák főfoglár módra, vagyis
katonák. *(Kenyeret tördel)* Első fogás:
tocsogós cipócska cella-öntettel. Vagyis
vizet a kenyérre. *(Megöntözi)* Főfogás:
smasszer-sodó fegyőr-feltéttel, azaz
kenyeret a vízbe. *(Kenyérdarabkákat szór
egy pohár vízbe)* Utóétel, illetve ital:

hűsítő Porkoláb-bálé, röviden víz. (*Kiönt egy pohárral*) Mindez pedig a fűszerek sokaságával ízesíthető, az egyszerű kósótól egészen az apróbb kavicsokig a fogoly urak ízlésének megfelelően. (*végignéz a fogásokon*) Hát nem gyönyörű? Egyszer elkészül majd a receptkönyvem is. Lázár étkei. El bizony. Ha addig élek is.

Vége a második felvonásnak.